

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д-р екон.наук., професор
_____ Володимир СИБІРЦЕВ
«___» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Аналіз інвестиційної діяльності комерційного банку»

Виконала: здобувач вищої освіти 2 курсу, групи ФС-22М ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

_____ **Олена ВОЛЬСЬКА**
«___» _____ 2024 р.

Керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

_____ **Наталія ГАВРИЛОВА**
«___» _____ 2024 р.

Рецензент: директор відділення АТ КБ «Приватбанк»

_____ **Тетяна МІРОШНІЧЕНКО**

Рецензент: завідувач кафедрою аудиту, обліку та оподаткування, кандидат економічних наук, професор

_____ **Олена МАГОПЕЦЬ**

м. Кропивницький

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Володимиру СИБІРЦЕВУ

здобувача вищої освіти економічного
факультету групи ФС-22М

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»)

Вольська Олена Миколаївна

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: *«Аналіз інвестиційної діяльності
комерційного банку»*.

« 30 » червня 2023 р.

(підпис)

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

(підпис) науковий ступінь, вчене звання, **Наталія ГАВРИЛОВА**

« 30 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

д-р екон. наук, професор **Володимир СИБІРЦЕВ**

(підпис)

« 30 » червня 2023 р.

Центральноукраїнський національний технічний університет
Факультет економічний _____
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування _____
Ступінь вищої освіти магістр _____
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» _____
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська справа та страхування» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Володимир СИБІРЦЕВ

« 04 » вересня 2023 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Вольської Олени Миколаївни

(прізвище ім'я по батькові повністю)

1. Тема роботи Аналіз інвестиційної діяльності комерційного банку
2. Керівник роботи Гаврилова Наталія Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент
3. Строк подання роботи до захисту 20.01.2024

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Мета дослідження проявляється у поглибленні теоретичних засад управління інвестиційною діяльністю комерційних банків та обґрунтуванні пропозицій щодо її подальшого перспективного розвитку. Для вирішення мети дослідження були поставлені та розв'язані наступні завдання: розгляд теоретико-методологічних засад управління інвестиційною діяльністю комерційного банку, проведення аналізу інвестиційної діяльності комерційного банку, розгляд напрямків удосконалення інвестиційних операцій комерційними банками

Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	жовтень 2023 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	жовтень 2023 р.	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	листопад 2023 р. листопад 2023 р. листопад 2023 р. грудень 2023 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	грудень 2023 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	грудень 2023 р.	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
7.	Відгук керівника	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписка, опубліковані статті).	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	січень 2024 р.	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	січень 2024 р.	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	січень 2024 р.	
12.	Захист роботи	січень 2024 р.	

Дата видачі завдання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис керівника)

Гаврилова Н.В.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис здобувача)

Вольська О.М.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Вольська О.М. Аналіз інвестиційної діяльності комерційного банку. Рукопис.

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування». Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2024.

У роботі розглянуто теоретико-методологічні основи управління інвестиційною діяльністю комерційних банків, визначено сутність інвестиційної діяльності комерційних банків, розглянуто класифікацію інвестиційної діяльності комерційних банків та заходи інвестиційної політики комерційних банків.

Проведено аналіз інвестиційної діяльності АТ КБ «Приватбанк», розглянуто його організаційно-економічну характеристику, проведено аналіз інвестиційних операцій АТ КБ «Приватбанк» та проведено аналіз та оцінку інвестиційних операцій комерційними банками в Україні.

Розглянуто заходи удосконалення інвестиційних операцій комерційними банками. Визначено шляхи удосконалення кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків та напрямки удосконалення інвестиційної стратегії комерційних банків.

Ключові слова: інвестиції, комерційні банки, інвестиційна діяльність комерційних банків, інвестиційні цінні папери, інвестиційна стратегія комерційних банків, інвестиційна політика комерційних банків

ANNOTATION

Volska O.M. Analysis of investment activity of a commercial bank. Manuscript.

Qualification work for the second (master's) level of higher education in specialty 072 "Finance, banking and insurance" OPP "Finance, banking and insurance". Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2024.

The paper examines the theoretical and methodological foundations of managing investment activities of commercial banks, defines the essence of investment activities of commercial banks, considers the classification of investment activities of commercial banks and measures of investment policy of commercial banks.

An analysis of the investment activities of JSC CB Privatbank was conducted, its organizational and economic characteristics were considered, an analysis of investment operations of JSC CB Privatbank was carried out, and an analysis and evaluation of investment operations by commercial banks in Ukraine was carried out.

Measures to improve investment operations by commercial banks were considered. Ways to improve the credit and investment activity of commercial banks and directions for improving the investment strategy of commercial banks have been determined.

Keywords: investments, commercial banks, investment activity of commercial banks, investment securities, investment strategy of commercial forms, investment policy of commercial banks

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	8
1.1. Сутність інвестиційної діяльності комерційних банків.....	8
1.2. Класифікація інвестиційної діяльності комерційних банків.....	14
1.3. Етапи та заходи інвестиційної політики комерційних банків.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	24
2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ КБ «Приватбанк»....	24
2.2. Аналіз інвестиційних операцій АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2022 роки.....	35
2.3. Аналіз та оцінка інвестиційних операцій комерційними банками в Україні.....	40
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ.....	49
3.1. Шляхи удосконалення кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків.....	49
3.2. Напрямки оптимізації інвестиційної стратегії комерційних банків...	55
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Інвестиційні операції комерційних банків відіграють важливу роль в системі банківського бізнесу. Інвестиційні операції комерційних банків спрямовані на відновлення економіки та економічне зростання. Інвестиційні операції комерційних банків полягають у розпорядженні інвестиційними ресурсами, які акумулюють та перерозподіляють і спрямовують у пріоритетні заходи. Інвестиційна діяльність комерційних банків містить в собі інвестиції у розвиток власного бізнесу, інвестиції у розвиток іншого підприємства, формування інвестиційного портфеля та участь у довгостроковому кредитуванні інноваційно-інвестиційних проєктів.

В умовах розбалансування фінансово-економічної та політичної системи та посилення диспропорційності банківського бізнесу є нагальний пріоритет у дослідженні теоретико-методичного підґрунтя інвестиційної діяльності комерційних банків, виявлені її особливостей та сучасних закономірностей.

Актуальність теми дослідження полягає у необхідності вивчення інвестиційних операцій комерційних банків через зростання обсягів та швидкості обороту інвестиційного ринку викликаного розвитком сучасних видів цінних паперів, інформаційних технологій та зростаючого попиту на доходні цінні папери.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження проявляється у поглибленні теоретичних засад управління інвестиційною діяльністю та обґрунтуванні пропозицій щодо її подальшого перспективного розвитку.

Для вирішення мети дослідження були поставлені та розв'язані наступні завдання:

- розглянуто сутність інвестиційної діяльності та її класифікація
 - визначено етапи та заходи інвестиційної політики комерційних банків;
 - досліджено організаційно-економічну характеристику АТ КБ «Приватбанк»;
 - проведено аналіз інвестиційних операцій АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2022 роки

- здійснено аналіз та оцінку інвестиційних операцій комерційними банками в Україні
- розглянуто шляхи удосконалення кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків
- визначено напрямки оптимізації інвестиційної стратегії комерційних банків.

Об'єкт дослідження є процес управління інвестиційними операціями комерційних банків в сучасних умовах.

Предмет дослідження є теоретичні та практичні аспекти інвестиційної діяльності комерційних банків.

Методи дослідження. Дослідження теоретичних аспектів базується на використанні сучасних наукових методів дослідження, а саме: спостереження, дослідно-пошуковий, систематизації та порівняння. При систематизації наукового матеріалу використовувався історичний підхід, метод систематизації та узагальнення. При проведенні оцінки інвестиційних операцій комерційних банків використовувався метод аналізу та синтезу. При обґрунтуванні інвестиційної стратегії комерційного банку використовувались методи логічного аналізу та узагальнення.

Наукова цінність одержаних результатів. Основними результатами дослідження, які мають наукову новизну вважаємо:

запропоновано:

- вважаємо, що стратегія інвестиційної діяльності банку являє собою цілісний взаємопов'язаний структурований механізм послідовних заходів в умовах ресурсних обмежень, який спрямований на формування довгострокової ефективної інвестиційної діяльності банку, посилення та стабілізація конкурентної позиції банку на інвестиційному ринку з урахуванням зміни його кон'юнктури.

одержали подальший розвиток:

- систематизування підходів до визначення інвестиційної діяльності комерційних банків, що більш повно виявляє його зміст,

- банківського страхування, що дало змогу виявити його особливості і розкрити повний його зміст.

Практичне значення одержаних результатів. Обґрунтовані практичні рекомендації щодо запровадження новітніх підходів розвитку інвестиційної діяльності комерційних банків в сучасних умовах.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи доповідалися на: VI Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» (ЦНТУ, 7-8.12.2023 р.). Результатом є опублікування тез доповідей на тему: «Інвестиційна діяльність комерційних банків в сучасних умовах».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота виконана згідно з методичних рекомендацій на 71 сторінці комп'ютерного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота включає 10 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел налічує 77 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1. Сутність інвестиційної діяльності комерційних банків

Сучасна інвестиційна діяльність відбувається у двох формах: реальній та фінансовій. Реалізуючи інвестиційну діяльність комерційні банки виконують наступні операції: обслуговування руху коштів клієнтів інвесторів, співпрацюють співпрацювати з клієнтами в питаннях залучення накопичень і заощаджень та спрямування їх на інвестиційні цілі через ринок цінних паперів та вкладання в інвестиційний процес власних і залучених ресурсів.

У вітчизняній економічній літературі термін «Інвестиції» ототожнювався із «капітальними вкладеннями». У процесі становлення ринкових відносин поступово змінювався науковий світогляд, розвивались різноманітні методи, форми та принципи здійснення інвестиційної діяльності. Але, найголовнішим фактором, який суттєво вплинув на розвиток досліджень було становлення приватного підприємництва та конкуренції.

Відповідно до Закону України про «Інвестиційну діяльність», «інвестиціями називають всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [61].

Як зазначено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» такими «видами майнових та інтелектуальних цінностей є: кошти, майнові права інтелектуальної власності; банківські вклади, цінні папери; ноу-хау; рухоме та нерухоме майно (оселі, будівлі, споруди, обладнання та різні види інших матеріальних цінностей); право на користування ресурсами, будівлями, спорудами, будинками, устаткуванням, а також інші види майнових прав» [61].

Трактування поняття «Інвестиції» постійно видозмінюється. Розглядаючи тлумачення категорії «інвестиції» можна відмітити, що наукова більшість

схиляється до розуміння інвестиції через одержання додаткового доходу, прирості капіталу через відмову у поточному споживанні на користь майбутньому.

У своїх дослідженнях Шевчук В.Я. та Рогожин П.С. визначають, що «інвестиції - це всі види активів (коштів), що їх вкладають у господарчу діяльність для отримання доходів. За економічним визначенням, інвестиції свого роду видатки на створення, розширення, реконструкцію і технічне переоснащення основного капіталу, а також не пов'язані з цим зміни оборотного капіталу» [75].

За поглядами Пересади А.А. «економічна природа інвестицій дещо інша, ніж капітальних вкладень. Це поняття значно ширше за довготермінове вкладення капіталу в економіку, оскільки інвестиції можна впроваджувати у найрізноманітніших формах: реальній, фінансовій, інтелектуальній, інноваційній. Окрім того, на відміну від капітальних вкладень, інвестиції здійснюються тільки у високоефективні проекти, результатом яких є прибуток, дохід, дивіденди» [55].

Відповідно до тверджень відомих науковців А. Мещерякова та Л. Лисяк визначається, що «банківські інвестиції – це кошти, вкладені на певний період у цінні папери, випущені урядом, місцевими органами влади, недержавні боргові зобов'язання, акції і облігації акціонерних товариств, похідні фінансові інструменти, деривативи та інші види цінних паперів. Банківські установи інвестують не тільки у цінні папери, а й здійснюють інвестиції у нерухомість, інтелектуальні цінності, майнові права тощо» [44].

У працях вітчизняних науковців Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. визначається, що: «Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів передбачає вкладення інвестиційних ресурсів в цінні папери для формування їх портфеля. Інвестиційні можливості банків визначаються обсягом сформованого ними інвестиційного потенціалу, який залежить від величини банківських пасивів.

Інвестиційні операції – це активні операції із вкладення власних та залучених фінансових ресурсів у фондові активи шляхом придбання відповідних цінних паперів на фондовому ринку від свого імені.

Основними цілями банківських інвестицій є:

- отримання доходу;
- диверсифікація активних операцій;
- розширення джерел отримання додаткових доходів;
- збереження капіталу і забезпечення його приросту на основі росту курсової вартості;
- регулювання та забезпечення ліквідності банку.

Цілі, що переслідує банк здійснюючи інвестиційну діяльність, реалізуються через вироблення інвестиційної політики. При її виробленні банки керуються традиційними критеріями: ліквідність, дохідність, ризик та величина банківських процентних ставок.

Прийнято розрізняти два основні види інвестиційної політики банків:

- агресивну: надається перевага ЦП із великим ступенем ризику, проте із значною потенційною дохідністю (акції);
- консервативну: значну частину інвестицій займають вклади в облігації та інші короткострокові боргові зобов'язання, що призводить до зменшення ризику, підвищення ліквідності, проте до зменшення дохідності.

Основними видами інвестиційних операцій банку є:

- арбітражна дилерська – виконання угод купівлі-продажу цінних паперів від свого імені та за свій рахунок шляхом виставлення власних цін купівлі-продажу із зобов'язанням їх купівлі та (або) продажу за заявленими цінами;
- купівля акцій з метою утримання їх у своєму розпорядженні терміном більше ніж 1 рік» [64].

Здійснюючи інвестиційні операції, банк формує портфелі цінних паперів різних видів. Загальна схема здійснення інвестиційних операцій комерційним банком наведена на рис. 1.1.

В обороті можуть бути групи цінних паперів, які представлені на рисунку 1.1.

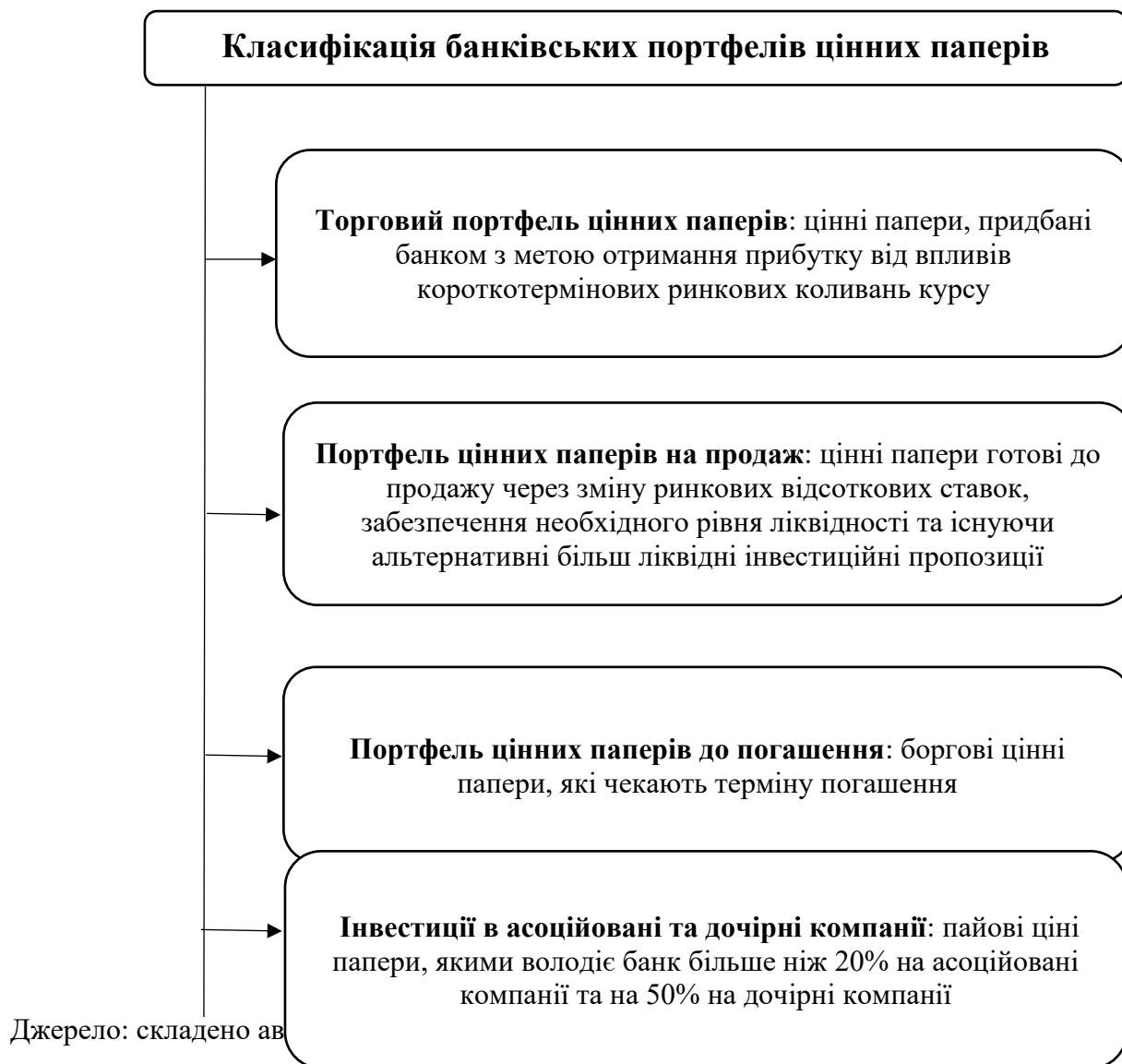
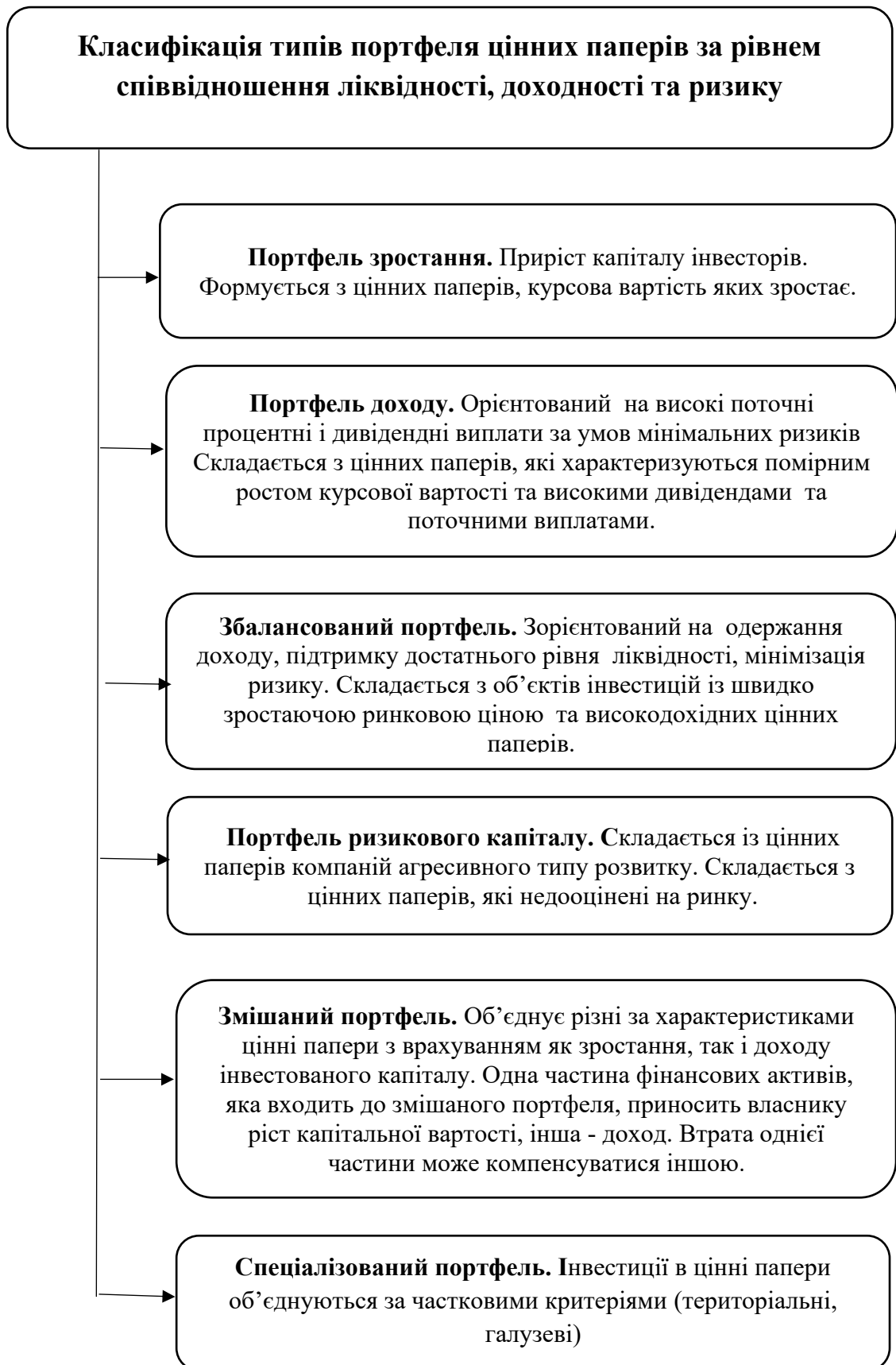

Рис. 1.1. Класифікація банківських портфельів цінних паперів

Джерело: складено автором з використанням [6,7,24].

Рис. 1.2. Класифікація типів портфеля цінних паперів за рівнем співвідношення ліквідності, доходності та ризику

Тип портфеля цінних паперів банку визначає його інвестиційну активність та схильність керівників та власників банківського бізнесу до ризиків, і вираховується як відношення доходу до ймовірних ризиків інвестиційного характеру. Класифікація типів портфеля цінних паперів за рівнем співвідношення ліквідності, доходності та ризику можна побачити на рисунку 1.2.

У своїх працях відомі вітчизняні науковці Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. визначають, що: «Національний банк здійснює контроль за інвестиціями банку з придбання банком корпоративних прав (акцій, паїв, часток) в обмін на кошти або майно з метою отримання доходу/прибутку або права на участь в управлінні юридичною особою, у тому числі за прямими інвестиціями.

Прямі інвестиції банків – це внесення банками власних коштів або майна до статутного капіталу юридичної особи в обмін на корпоративні права (акції, паї, частки), емітовані такою юридичною особою.

Банк здійснює інвестицію на підставі письмового дозволу Національного банку:

- а) у фінансову установу в обсязі більше 1 відсотка статутного капіталу банку;
- б) в юридичну особу в обсязі 20 і більше відсотків її статутного капіталу та/або голосів (крім інвестицій у фінансову установу в обсязі менше 1 відсотка статутного капіталу банку).

Банк має право здійснити інвестицію (у тому числі у фінансову установу в обсязі, що перевищує 1 відсоток статутного капіталу банку) за умови одночасного дотримання таких спеціальних вимог:

- а) строк банківської діяльності становить не менше ніж три роки;
- б) розмір регулятивного капіталу банку відповідає вимогам законодавства;
- в) банк не є об'єктом застосування заходів впливу (в частині щодо обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів операцій);
- г) виконання протягом останніх шести місяців економічних нормативів та вимог щодо порядку формування обов'язкових резервів;

г) наявність прибутку за даними балансу банку протягом останніх шести місяців.

Банк має право здійснити інвестицію в рамках процедури фінансової реструктуризації як комплексу заходів із реструктуризації заборгованості боржника під час процедури добровільної фінансової реструктуризації або процедури досудової санації. Банку забороняється інвестувати кошти в юридичну особу, статутом якої передбачена повна відповідальність її власників» [64].

Отже, відтворення та розвиток вітчизняної економіки через банківські інвестиції супроводжується діяльністю комерційних банків як розпорядників інвестиційних ресурсів та як установи, що підвищують інвестиційну привабливість країни, регіонів та окремих галузей національної економіки. Нині, питання інвестиційної діяльності комерційних банків потребує поглибленого розгляду та вирішення, передусім через формування ефективної інвестиційної політики комерційних банків, а саме, напрямів, джерел та шляхів інвестування, та впливу ряду чинників, які перешкоджають та пригальмовують ефективною інвестиційною діяльністю комерційних банків України.

1.2. Класифікація інвестиційної діяльності комерційних банків

Активізація інвестиційної діяльності комерційних банків є головною складовою вимог до успішного функціонування та подальшого розвитку комерційного банку. Інвестиційна діяльність комерційних банків характеризує інтенсивність його розвитку та сприяє розширенню банківського бізнесу. В сучасні й вітчизняній науковій літературі відмічається різна деталізація класифікації інвестиційної діяльності комерційних банків. Зрозумілим є, що класифікація банківських інвестицій відображає економічну суть і ринкову форму інвестиційних процесів і забезпечує можливість ухвалення банками управлінських та інвестиційних рішень.

У своїх роботах Васюренко О.В. визначає наступні типи інвестиційної діяльності: «інвестиції у сферу економічних проектів (промисловість, транспорт, будівництво, сільське господарство тощо); інвестиції у цінні папери; інвестиції в передові технології й у невиробничу і нематеріальну сфери» [12]. На його думку, «першому типу інвестицій властиві всі характеристики довготермінового кредитування, тому для аналізу і потреб інвестиційного менеджменту в сфері економічних проектів він пропонує узагальнену систему показників, що характеризують реальні інвестиції, другий тип інвестицій належить до фінансових інвестицій банку. Що ж до третього, то такі вкладення є у діяльності банку під час здійснення інновацій, які за умов ринкової економіки супроводжують діяльність будь-якого суб'єкта економіки» [12].

Інвестиційну діяльність комерційних банків розглядаємо в більшості випадків як вкладення коштів в цінні папери на тривалий строк, в основному, в державні облігації.

Зрозуміло, що цінні папери обертаються на ринку цінних паперів.

За визначенням Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. «учасники фондового ринку - емітенти (у тому числі іноземні) або особи, що видали неемісійні цінні папери, інвестори в цінні папери, інституційні інвестори, професійні учасники фондового ринку, об'єднання професійних учасників фондового ринку, у тому числі саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку» [64].

В обороті можуть бути групи цінних паперів, які представлені на рисунку 1.3.

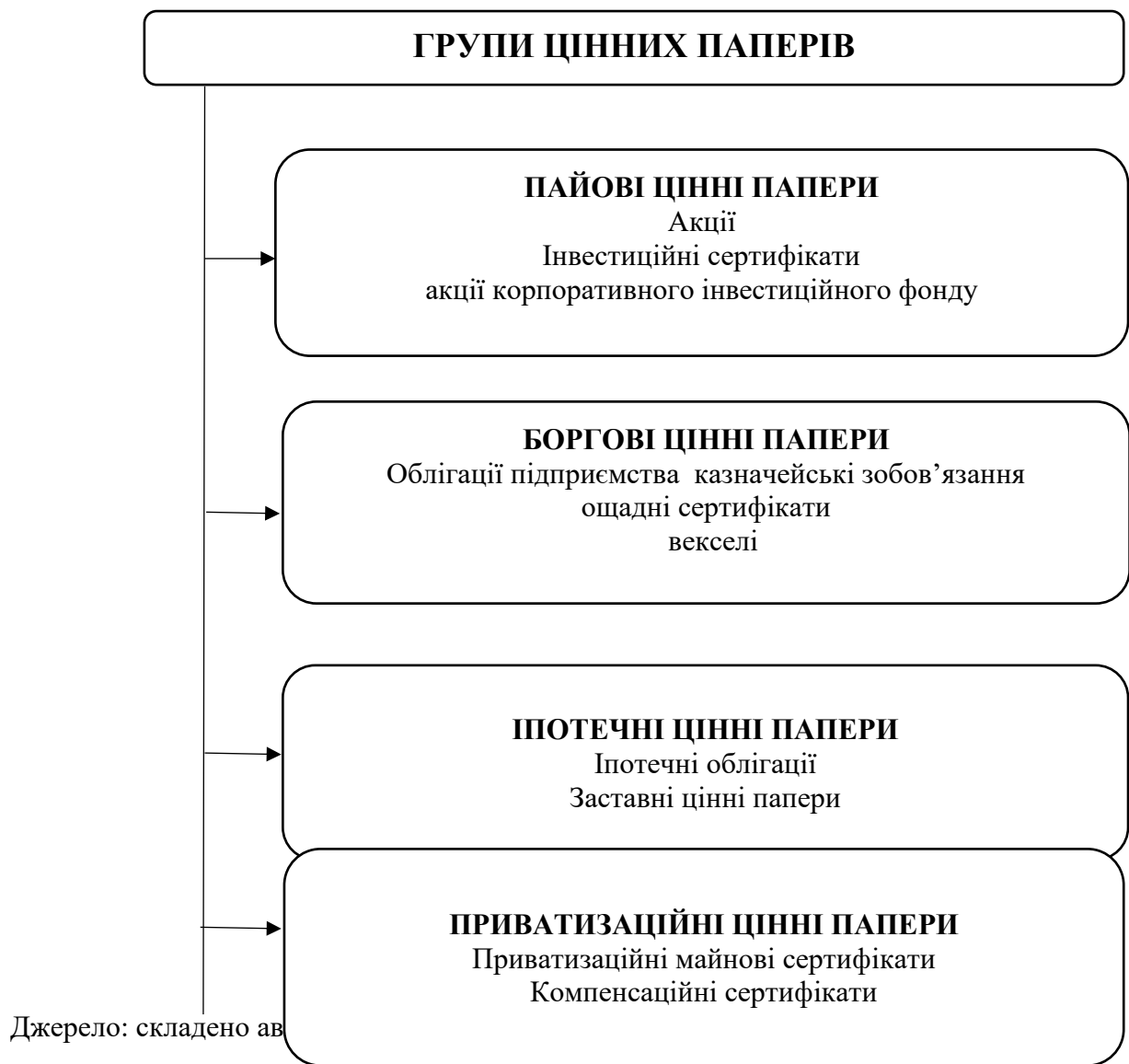

Рис. 1.3. Групи цінних паперів

Комерційні банки здійснюють всі види інвестиційних операцій, адже вони здійснюють професійні операції. Види професійної інвестиційної діяльності комерційних банків можна побачити на рисунку 1.4.

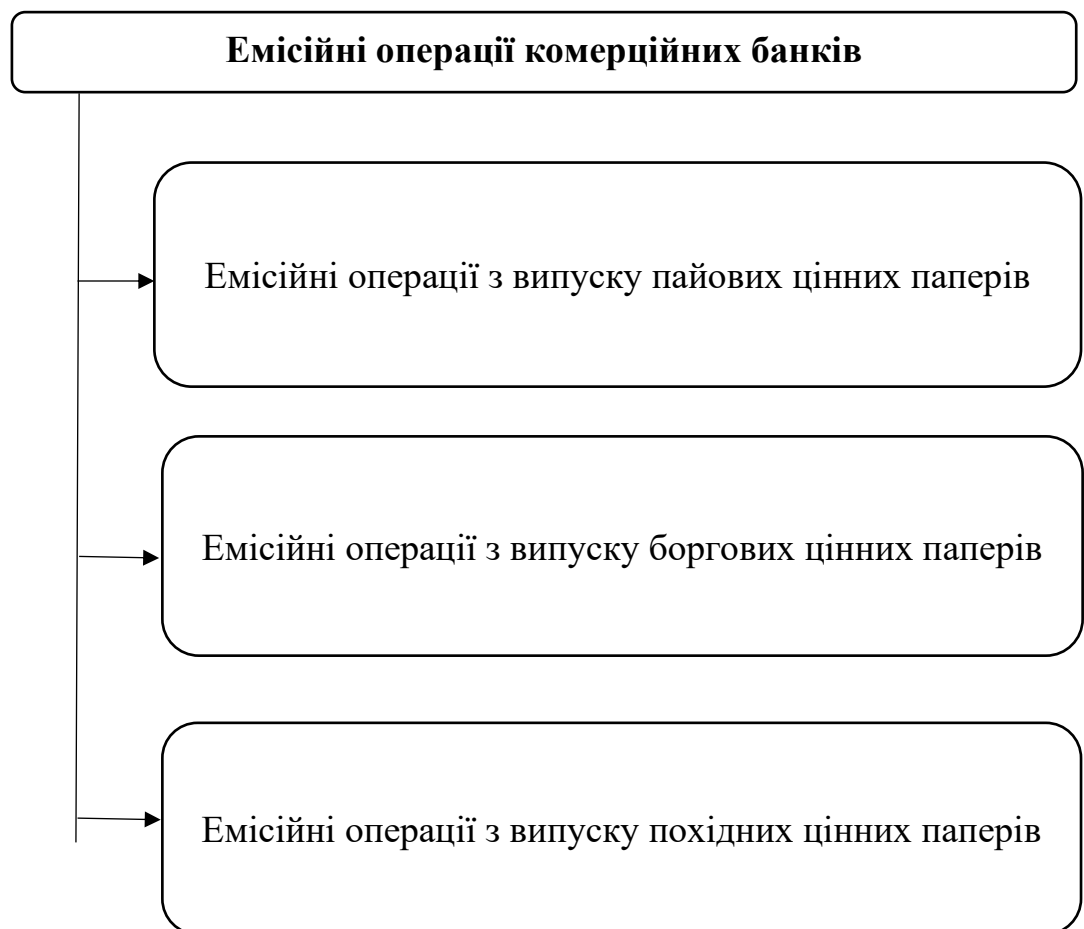

Рис. 1.4. Види професійної діяльності комерційних банків з цінними паперами

На думку Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О комерційні банки здійснюють емісійні операції, сутність яких полягає у випуску цінних паперів власної емісії основною метою якого є «залучення коштів для формування і поповнення статутного капіталу, а також з метою тимчасового залучення ресурсів для проведення окремих банківських операцій, фінансування певних програм чи напрямів діяльності. Емісійна політика являє собою частину загальної фінансової стратегії банку, яка включає організаційні, інформаційні, консультаційні та інші процедури і полягає у виборі та реалізації найефективніших шляхів розширення обсягу активних операцій через випуск власних цінних паперів. Метою емісійних операцій банку є:

- залучення коштів для формування і поповнення статутного капіталу. Для досягнення цієї мети здійснюється випуск пайових цінних паперів – акцій (інструментів власності);
- залучення ресурсів для проведення активних банківських операцій, фінансування визначених програм або напрямків діяльності. Для досягнення цієї мети здійснюється випуск боргових цінних паперів – облігацій, ощадних (депозитних) сертифікатів, іпотечних облігацій (інструментів позики);
- хеджування ризиків операцій з цінними паперами. Для досягнення цієї мети здійснюється випуск похідних цінних паперів (деривативів) – ф'ючерсів, опціонів і т.п. (інструментів строкових угод)» [64].

Схематично види емісійних операцій на ринку цінних паперів можна побачити на рисунку 1.5.

Джерело: складено автором з використанням [14, 75,77].

Рис. 1.5. Емісійні операції комерційних банків

Отже, комерційні банки пропонують широке коло інвестиційних операцій, але не всі користуються популярністю серед потенційних інвесторів. Тому, важливим є не лише розширювати ряд інвестиційних операцій комерційних банків, а і проводити заходи, які підвищать рівень довіри потенційних інвесторів до реального та фінансового інвестування, до державних боргових цінних паперів тим самим сприятимуть покриттю дефіциту бюджету.

1.3. Етапи та заходи інвестиційної політики комерційних банків

Інвестиційну діяльність комерційні банки здійснюють на основі розроблених заходів інвестиційної політики. Інвестиційна політика здійснюється як на державному рівні так і на рівні окремого комерційного банку.

Питанням визначення сутності поняття «Інвестиційна політика» присвячені праці багатьох вітчизняних вчених. Але, для розуміння сутності поняття «Інвестиційна політика» варто звернутись до її законодавчого трактування.

Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиційна політика визначається як «Комплекс заходів, який здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного і місцевих бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності» [61].

Завгородній А.Г, Вознюк Г.Л. визначають інвестиційну політику як: «Загальнодержавні принципові рішення та заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери» [23].

Відомою вітчизняною науковицею Кондрашовою М.В. інвестиційна політика розглядається як: «складова економічної політики, що здійснюється державою у вигляді становлення структури та масштабів інвестицій і напрямів їхнього використання» [35].

Вітчизняні науковці Левченко Л. В. та Турчанінова Д.С. визначають інвестиційну політику як: «частина державної загальноекономічної політики, сукупність взаємопов'язаних дій (виконання певних функцій), що мають на меті посилення державного впливу на інвестиційні процеси у країні» [40].

Спираючись на проведені нами дослідження можемо визначити головну мету інвестиційної політики комерційного банку, яка полягає у формуванні якісного і обміркованого підходу до управління інвестиційними ризиками в процесі виконання своїх інвестиційних операцій. Розробка та реалізація інвестиційної політики комерційного банку здійснюється з урахуванням наступних чинників:

- достатності рівня та стану розвитку інвестиційного ринку та ступеню конкуренції на ньому;
- достатності рівня фінансово-економічних результатів діяльності комерційного банку;
- взаємовигідні умови та фактори фінансування отриманих інвестицій;
- потужний рівень державної підтримки та відповідний рівень пільг для інвесторів;
- забезпечення економічної ефективності та факторів успішної реалізації запланованих інвестиційних проєктів;
- наявності власних коштів та доцільності їх залучення на тривалий період.

Основними принципами формування інвестиційної політики комерційних банків варто визнати:

- повна взаємоузгодженість розробленої інвестиційної політики комерційного банку та загальної стратегії його розвитку;
- врахування внутрішнього та зовнішнього потенціалу комерційного банку;
- розрахунок прогнозних значень кон'юнктури фінансового ринку;

- дотримання визначених норм державного регулювання інвестиційної діяльності комерційних банків;
- гнучкість та сприйнятливість інвестиційної політики;
- збалансування всіх заходів інвестиційної політики комерційних банків.

В процесі розробки інвестиційної політики комерційного банку визначається загальна мета та основні шляхи її досягнення. Головною метою тут є створення високоякісних активів, які забезпечують безперебійний рівень доходності; вкладення коштів у рентабельні та доходні проекти, розробка та ведення в дію новітніх інноваційних технологій, заходів, проектів та платформ, зміцнення і підвищення загального рівня конкурентоздатності на ринку; підвищення якості наданих послуг комерційними банками.

Загальновизнаним є те, що інвестиційна політика буває трьох видів: консервативна, помітно-агресивна та агресивна. Зміст, мета та ступінь ризику типів інвестиційної політики представлено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4.

Зміст основних типів інвестиційної політики

Тип інвестиційної політики	Мета інвестування	Ступінь ризику	Тип цінних паперів	Характеристика портфелю
Консервативна	Захист від інфляційних знецінень, безпечність та надійність інвестицій вкладень	Низький	Державні та інші цінні папери, акції і облігації великих стабільних емітентів	Високо надійний портфель, з стабільним низьким доходом
Помірно-агресивна	Тривале вкладення капіталу і його помітне зростання	Середній	Низька доля державних цінних паперів, велика частка паперів великих і середніх компаній, з надійними емітентами та надійною ринковою історією	Диверсифікований
Агресивна	Ризиковане, спекулятивне вкладення, можливість швидкого зростання вкладених коштів	Високий	Велика частка високодохідних цінних паперів невеликих та маловідомих на ринку емітентів, венчурних компаній	Ризиковий, але високодохідний

Грамотно сформована та розроблена інвестиційна політика комерційного банку у майбутньому забезпечить високий рівень рентабельності та зміцнить конкурентні позиції банку на ринку банківських послуг.

Світова практика доводить, що банківське інвестування має свої специфічні особливості регулювання:

- основною метою здійснення інвестування банківськими установами є в першу чергу одержання прибутку та нагромадження капіталу, проте не для соціального чи економічного корисного ефекту;

- банківська установа може здійснювати інвестиційну діяльність від свого імені як за рахунок власних ресурсів, так і за рахунок залучених та запозичених ресурсів та має змогу приймати участь в інвестиційному процесі не лише як інвестор, а й обслуговувати рух цих коштів, що належать інвесторам.

Зарубіжний досвід показує, що на розвиток інвестиційної діяльності банку впливає велика кількість макроекономічних чинників. Варто визнати, що, головні проблеми банківського сектору, які негативно вплинули на здійснення інвестиційної діяльності виявились:

- жорстка політика Національного банку України;
- низький рівень довіри населення та підприємницького сектору до банківського інвестиційного сектору;
- низька конкуренція на банківському ринку;
- низький рівень капіталізації;
- високий рівень проблемної, простроченої та пролонгованої інвестиційної заборгованості;
- низький рівень платоспроможності і рентабельності інвестиційних позичальників.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ КБ «Приватбанк»

Згідно вимог кваліфікаційна магістерська робота за магістерським рівнем виконувалась на базі АТ КБ «Приватбанк». Так, проведене нами дослідження демонструє, що: «АТ КБ ПриватБанк є універсальним Банком з фокусом на роздрібний сегмент, що активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працює в корпоративному секторі. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2022 року Банк має 8 філій і 1200 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі. Після початку повномасштабної війни населення знизило попит на кредити. Натомість помірний попит на кредитні ресурси з боку корпорацій зберігся. Кредитуванню бізнесу сприяла держава, поліпшивши умови участі в урядових програмах, зокрема спрямованих на підтримку агросектору та критично важливого для України бізнесу. Також банки активно підтримували клієнтів, запровадивши на початку війни різноманітні програми кредитних канікул, пільгові ставки та тарифи по продуктах, а при виході із кредитних канікул - програми реструктуризації як для масового сегменту, так і для корпоративних клієнтів. При цьому, фінансовий стан більшості клієнтів та їхні можливості обслуговувати свої зобов'язання, в свою чергу, обумовлюють підвищені кредитні ризики банківської системи та необхідність формування резервів під них. Резерви за кредитними збитками зростатимуть й надалі. Вартість гривневих ресурсів з другої половини 2022 року поступово зростає, реагуючи на утримання високої облікової ставки з червня. Проте дію трансмісійного механізму суттєво сповільнює значний профіцит ліквідності банківської системи» [53].

В результаті проведеного нами дослідження виявлено, що «в серпні 2022 року рейтингове агентство Fitch Ratings підтвердило довгострокові рейтинги дефолту емітента чотирьох державних банків, в т.ч. ПриватБанку, та трьох

приватних банків України в іноземній та національній валюті на рівні ССС- та ССС відповідно. Також Fitch знизило рейтинг стійкості шести банків до сс, а рейтинг Приватбанку до ссс-, щоб відобразити підвищені суверенні ризики та ризики операційного середовища для кредитоспроможності банків. Зниження рейтингів стійкості стало результатом зниження суверенного рейтингу України до сс через відстрочку виплат за єврооблігаціями. Останній перегляд рейтингів був в лютому 2023, коли рейтингове агентство Moody's змінило рейтинги оцінки кредитоспроможності п'яти українських банків, в т.ч. ПриватБанку, на «Са» з «Саа3» внаслідок зниження рейтингу незабезпеченого боргу в Україні відповідно до «Са» з «Саа3». Moody's зазначає, що зниження рейтингів зумовлене наслідками війни з Росією, які, ймовірно, створять довгострокові проблеми для економіки та державних фінансів України. Отже, ситуація в Україні в 2022 році залишається доволі складною та напруженою, втім контрольованою» [53].

Під час дослідження стану та рівня діяльності АТ КБ «Приватбанк» виявлено, що «єдиним акціонером Банку, якому належить 100% акцій, є держава в особі Кабінету Міністрів України. Держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій Банку 21 грудня 2016 року. Протягом 2022 року операцій з купівлі / продажу акцій Банку не здійснювалося. З метою здійснення ефективного загального керівництва та контролю за фінансово-господарською діяльністю Банку, а також належного виконання Наглядовою радою своїх обов'язків, члени Наглядової ради повинні мати належну професійну придатність, кваліфікацію, освіту, досвід та ділову репутацію. Вимоги до членів Наглядової ради встановлюються чинним законодавством України, Статутом Банку та Положенням про Наглядову раду» [53, 58].

В процесі здійснення аналізу діяльності АТ КБ «Приватбанк» нами виявлено, що «з метою забезпечення більшої ефективності роботи Правління у Банку створено такі комітети:

- Бюджетний комітет;
- Комітет з питань комплаєнсу та фінансової безпеки;

- Комітет з питань управління активами та пасивами;
- Трансформаційний комітет;
- Комітет з управління операційними ризиками та інформаційної безпеки;
- Кредитний комітет;
- Маркетинговий та PR-комітет;
- Проектний комітет (ліквідовано на початку 2022 року);
- Комітет з питань продуктів та тарифів;
- Тендерний комітет;
- Технологічний комітет;
- Комітет з питань управління непрацюючими активами.

В 2022 році, незважаючи на воєнний стан, продовжувалось вдосконалення організаційної структури банку згідно з затвердженою Стратегією розвитку банку: відбулися зміни в регіональній мережі (продовжено переведення балансів і клієнтів філій на баланс Головного офісу Банку); відбулися зміни в структурі Головного офісу (створені нові посади Членів Правління Банку, створено ряд нових підрозділів, змінені внутрішні структури та підпорядкованість окремих підрозділів). Банк приділяє значну увагу сфері досліджень і розробок, стимулюючи розвиток інновацій в організації. Зусилля Банку в цій сфері під час повномасштабного вторгнення були спрямовані на створення нових продуктів та сервісів для клієнтів, які відповідають умовам військового часу. Крім того, Банк приймав активну участь у формуванні законодавчого поля, щодо захисту прав позичальників, які втратили майно через повномасштабну військову агресію» [4, 36, 53].

Також, нами виявлено ряд особливостей діяльності АТ КБ «Приватбанк» в процесі здійснення аналізу: «у 2022 році для підтримки населення та бізнесу у період війни Банк реалізував низку наступних заходів та програм:

- впровадили нові кредитні програми для фізичних осіб та бізнесу: Кредитні канікули, Вихід з кредитних канікул, Реструктуризація (довгострокова), «Платіж 2,5%» (короткострокова реструктуризація) та «Прощення частини боргу», що було високо оцінено суспільством та Банк

здобув 1 місце у номінації «Найкраща кредитна підтримка населення під час війни» від «PaySpace Magazine Awards 2022»;

- активізували підтримку бізнесу через нові та актуалізацію діючих програми фінансування, що дозволило профінансувати 19,8 тис. клієнтів на 23,86 млрд грн. Як наслідок - ПриватБанк піднявся на 5 позицій й зайняв 7-е місце по частці ринку кредитування бізнесу» [4,58].

Як показали проведені нами дослідження у АТ КБ «Приватбанк» проводив наступні заходи: «портфель Агро кредитів збільшився в 4,4 рази з весни 2022 року (на кінець 2022 року 3-тє місце в рейтингу НБУ за об'ємом кредитного портфелю Агро кредитів); автоматично продовжили період дії карток на 1 рік, клієнту не потрібно звертатись до відділення банку для перевипуску, це стало особливо важливим клієнтам на тимчасово окупованих територіях; реалізували оформлення нових та перевипуск діючих карток у Приват24; зменшили тарифи за переказ власних коштів з кредитних карток; для волонтерів відмінили комісії за поповнення рахунку та зняття готівки, створили окремі зручні та пільгові умови для обслуговування Благодійних організацій; розвивали диджитал карти «єПідтримка», яка після початку повномасштабного вторгнення зазнала модернізації і за її допомогою клієнти змогли отримувати від державні нові види виплат: виплата за вакцинацію COVID 19; виплата громадянам, які втратили роботу через початок повномасштабного вторгнення; виплати внутрішньо переміщеним особам; виплати по військовим облігаціям; розробили та впровадили преміальні digital-картки всіх рівнів (без пластику), для забезпечення розрахунків картою, відкриття додаткових і нових рахунків, перевипуску без візиту у відділення; для бізнесу було впроваджено новий процес відео-зустрічей, що також спростило клієнтам оформлення банківських послуги без відвідування відділень; вкладникам були запропоновані нові види вкладів та сервісів, а саме: спеціальний вклад для воєнних “Слава Героям”, новий вклад “Капітал”, можливість купувати іноземну валюту за вигідним курсом в еквіваленті до 100 тис. грн. щомісячно з подальшим розміщенням придбаної валюти на строкових депозитах; для підтримки безготівкових розрахунків з початку 2022 року активно впроваджували застосунок “Термінал” для прийому оплати картками

(більше 22 тис. підключень впродовж року); підтримували бізнес через розробку різноманітних інструментів в Приват 24 для бізнесу» [4,36,58].

Як виявлено нами в процесі вивчення діяльності АТ КБ «Приватбанк» «запроваджені нові застосунки та сервіси:

- застосунок «Каса» для надання послуги фіскалізації на POS-терміналах Банку;

- сервіс «Бюджет», який дає змогу одержувати онлайн актуальну інформацію щодо заборгованості/переплати за податками, дані про податкову, за розрахунками з якою виникла заборгованість та можливість сформувати платіж до бюджету із автоматично заповненими реквізитами і сплатити податки;

- сервіс «Інвойсинг» - для виставлення та оплати електронних рахунків-фактур юридичними особами та ФОП (B2B розрахунки);

- сервіс «Електронна звітність», який дозволяє ФОП складати і відправляти електронні звіти в державні органи в т.ч. цілодобово;

- застосунок «ПриватКамера» який дозволяє дистанційно вивчати бізнес клієнта та надає можливість підприємцям, керівникам та представникам підприємств без відриву від виробництва передати в Банк необхідну інформацію про свій бізнес чи заставне майно з метою отримання фінансування» [53, 58].

Крім того в процесі вивчення та дослідження роботи АТ КБ «Приватбанк» нами виявлено, що «протягом року за допомогою сервісів ПриватБанку 4,5 млн українців здійснили більше 28 млн. міжнародних грошових переказів з-за кордону. За рік кількість здійснених через ПриватБанк міжнародних переказів зросла на 16%, а загальна сума - на 7%. В умовах війни міжнародні перекази в Україні стали все більше диджитальними. У 2022 році майже 97% клієнтів ПриватБанку отримували перекази виключно на картки через Приват24 та інші дистанційні канали - банкомати, термінали самообслуговування та контактний центр. Понад 96% переказів на картку клієнти роблять у Приват24, при цьому майже 1,3 мільйона р2р переказів здійснені за допомогою сервісу переказів за номером телефону, а не номером картки» [4,58].

Згідно з вимогами, проаналізуємо з використанням фінансової звітності за 2018-2022 роки роботу АТ КБ «Приватбанк», а результати наших розрахунків занесемо у таблицю 2.1. та відобразимо на рисунку 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2022 роки, млн.грн.

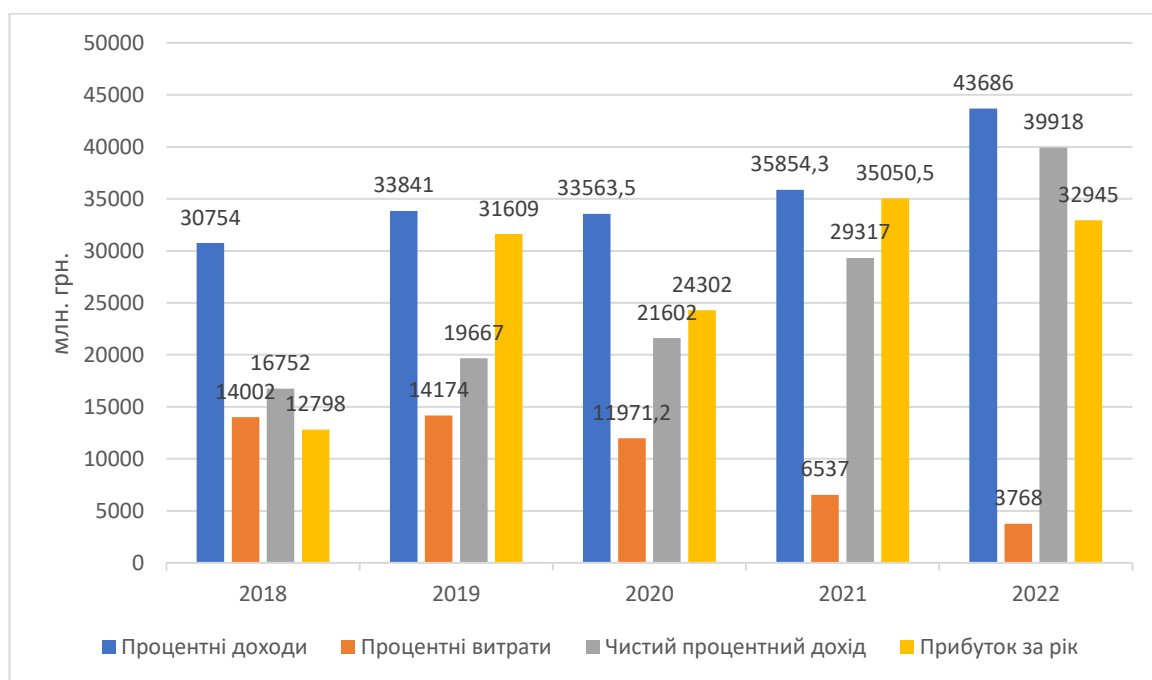
Показник	Станом кінець звітного					Відхилення			
	2018	2019	2020	2021	2022	(2021/2020)		2022/2021	
						± млн. грн.	%	±млн. грн.	%
Процентні доходи	30754,0	33841,0	33563,5	35854,3	43686	+2291	6,81	7852	21,95
Процентні витрати	14002,0	14174,0	11961,2	6537,0	3768,0	-5424	54,62	-2769	-42,41
Чистий процентний дохід	16752,0	19667,0	21602,2	29317,0	39918,0	7715	35,72	10600	36,15
Прибуток до оподаткування	12789,0	32609,0	24296,2	35067,5	32945	10771	44,35	-2122	-6,12
Прибуток за рік	12798,5	32609,0	24302	35050,5	32945	10748	44,41	-2105	-6,01

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [4,36,53,58].

Аналіз процентних витрат, свідчить про більш збалансовану та виважену політику управління витратами, яку проводить АТ КБ «Приватбанк». Дослідження показали, що у 2020 році процентні витрати АТ КБ «Приватбанк» дорівнювали – 11961 млн. грн., у 2021 році дорівнювали – 653млн. грн., а у 2022 році дорівнювали – 3768 млн. грн. Зниження процентних витрат АТ КБ «Приватбанк» свідчить про виявлені ознаки послаблення інфляційних ризиків, що є позитивною тенденцією.

Аналіз прибутку АТ КБ «Приватбанк» наочно демонструє, що за 2018 - 2022 роки бачимо позитивну тенденцію до його збільшення. Так за 2019 рік прибуток АТ КБ «Приватбанк» складав – 32609млн.грн., за 2021 рік – 35050 млн. грн., а у 2022 році – 32945млн.грн. негативною тенденцією є у 2022 році зменшення прибутку на 215 млн. грн., що пояснюється загальним зниженням

результативності банківської діяльності через військові події та спричинену ними інфляцію та зниження ділової активності.

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [4,36,53,58].

Рис. 2.1. Динаміка результатів фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2022 роки, млн. грн.

Аналізуючи наведені у таблиці 2.1. та рисунку 2.1. дані можемо спостерігати позитивне зростання процентних доходів отриманих за весь період нашого дослідження. У 2021 році відбулось зростання процентних доходів на 2291 млн. грн., а у 2022 році на 7852млн. грн.

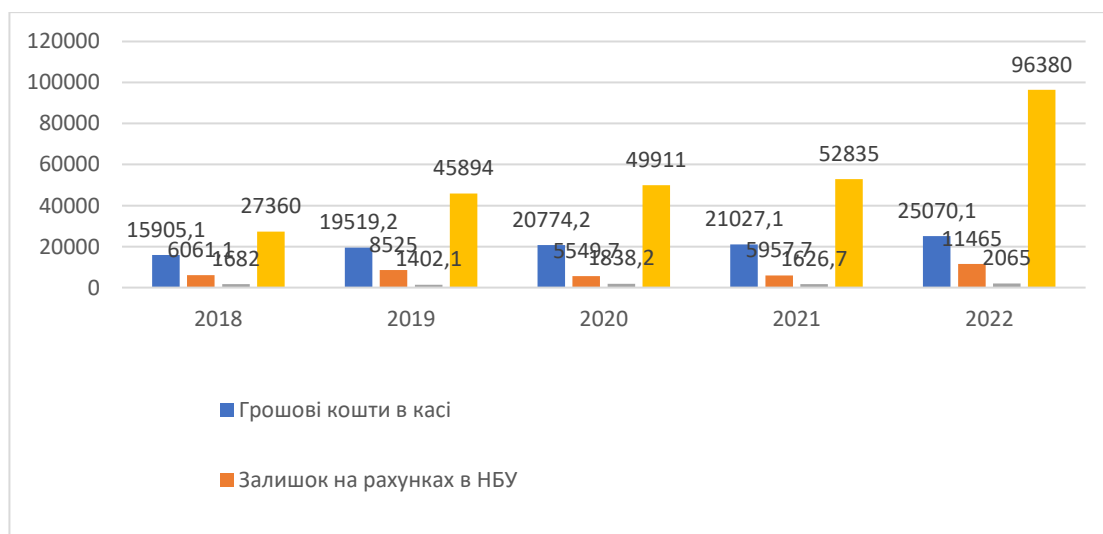
Проведемо аналіз динаміки грошових коштів АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2022 роки, а результати аналізу занесемо у таблицю 2.2. та відобразимо на рисунку 2.2.

Таблиця 2.2

Склад та динаміка грошових коштів АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2022 роки, млн. грн.

Показник	Станом на кінець звітного					Відхилення			
	2018	2019	2020	2021	2022	2021/2020		2022/2021	
						±	%	±	%
Грошові кошти в касі	15905,1	19519,2	20774,2	21027,1	25070,4	253	1,27	4053	19,24
Залишок на рахунку в НБУ	6061,1	8525	5549,7	5957,7	11456	408,0	7,37	5499	92,37
Залишок на рахунку та обов'язкові резерви в Центральному банку Кіпру	1682,0	1402,1	1838,2	1626,7	2065,9	-212	88,46	439	26,93
Кореспондентські рахунки та депозити «овернайт» в банках: Україна	5	4	4	1	-	-3	25,0	-	-
Всього	27360	45894	49911	52835	96380	2924	105,85	4354	82,41

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [4,36,53,58].

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [4,36,53,58].

Рис. 2.2. Склад та динаміка грошових коштів АТ КБ «Приватбанк» за 2017-2021 роки, млн. грн.

Проведений нами аналіз грошових коштів та їх еквівалентів за 2018-2022 роки показав, що внаслідок воєнних дій та окупації значної території України доступ до низки відділень Банку, банкоматів та терміналів недоступний. Банком постійно проводився аналіз та динаміка реальних втрат, в результаті чого були сформовані резерви під залишки готівкових коштів у відділеннях, банкоматах та терміналах у сумі 453 мільйони гривень.

Наведені у таблиці 2.2. та на рисунку 2.2. дані свідчать про збільшення грошових коштів в касі банку. Так, у 2020 році цей показник дорівнював – 20774 млн.грн., у 2021 році – 21027 млн. грн., а у 2022 році – 25070 млн грн. отже, нами спостерігається стійка динаміка до зростання грошових коштів в касі.

Аналізуючи суму залишку на рахунку в НБУ, можемо також спостерігати позитивну тенденцію на протязі всього періоду. Так, у 2020 році він складав 5957 млн. грн., а у 2022 році складав – 11456 млн. грн.

Розглядаючи та аналізуючи грошові кошти та їх еквіваленти бачимо тенденцію до їх зростання, навіть в умовах погіршення загальної економіко-політичної ситуації в країні.

З метою проведення оцінки ліквідності банку розраховуємо дані показники, за 2018 -2022 роки, а отримані результати занесемо у таблицю 2.3 та відобразимо у рисунку 2.3.

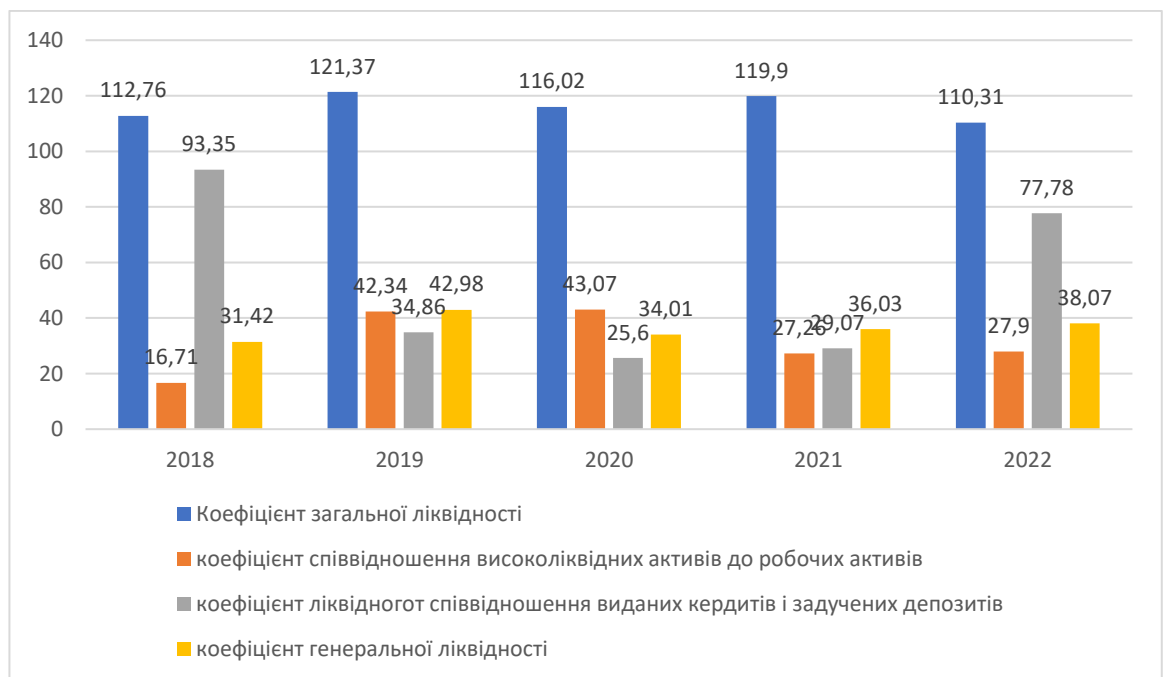
Таблиця 2.3

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2022 роки

	Нормати вне значенн я	Станом на кінець звітного					Відхилення (±)	
		2018	2019	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт заг. ліквідності (Кзл)	К > 100 %	112,7 %	121,3 %	116,0 %	119,9 8%	110,3 %	+3,8	-9,6
Коефіцієнт співвідн. висок. активів до	К > 20 %.	16,7%	42,3%	43,7%	27,2%	27,9%	-15,8	-0,4

роб. актив. (Кв.а.р.а.)								
Коефіцієнт ліквід. співвід. виданих кредитів і залуч.депоз итів (для визн.незба ланс.ліквід ності) (Кв.к.з.д.)	$K \leq 100$ %	93,3%	34,8%	25,6%	29,1%	77,8%	+3,5	+48,8
Коефіцієнт генерал. ліквідності (Кг.л.)	$K = 30$ - 40%	31,4%	42,9%	34,1%	36,3%	38,7%	+2,02	+2,01

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [4,36,53,58].

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [4,36,53,58].

Рис. 2.3. Динаміка показників ліквідності та платоспроможності АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2022 роки

Отже, розраховані коефіцієнти ліквідності за досліджуваний період знаходиться на достатньому рівні понад 100%, в межах нормативного значення, що є дуже позитивним результатом.

Розрахований коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів до робочих активів показав, що лише у 2019, 2020, 2021 та 2022 роках цей показник суттєво збільшився, що є позитивним показником.

Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів, який був нами розрахований за 2018-2022 роки знаходиться у допустимих межах, у 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшився на 3,47%, а у 2022 році в порівнянні із 2021 роком зріс до 78,77%, що теж знаходиться в оптимальних межах.

Вагомим показником є коефіцієнт генеральної ліквідності, який за період з 2018 року до 2021 рік знаходився в межах допустимості, і за 2021 рік в порівнянні з 2020 роком збільшився на 2,02%. Що теж є позитивним свідченням.

2.2. Оцінка інвестиційної діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2022 роки

Результати інвестиційної діяльності комерційного банку є показником, який точно та в повній мірі характеризує діяльність та результати банку. Аналізуючи фінансову звітність АТ КБ «Приватбанк» за 2018 -2022 роки можемо спостерігати, що «Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю, включали довгострокові державні облігації із вбудованим опціоном балансовою вартістю 86 194 мільйона гривень з ефективною ставкою відсотка 9,33-10,24% річних та строками погашення у період з вересня 2028 року по січень 2032 року. Умови випуску цих цінних паперів передбачають індексацію номінальної вартості за строками погашення відповідно до змін середньозваженого обмінного курсу гривні до долара США на міжбанківському ринку за місяць, що передує випуску за місяць до дати погашення. Купонний дохід не підлягає індексації» [4,53,58].

«Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за СВІСД включали середньострокові державні боргові цінні папери балансовою вартістю 1 821 мільйон гривень з ефективною ставкою відсотка 16,69-21,61% річних та строком погашення у період з березня 2019 року по травень 2023 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за СВ, включали короткострокові державні дисконтні облігації балансовою вартістю 12 441 мільйон гривень з ефективною ставкою відсотка 17,95-22,13% річних та строком погашення у січні - вересні 2019 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за СВІСД, включали короткострокові валютні державні боргові цінні папери балансовою вартістю 4 762 мільйона гривень з ефективною ставкою відсотка 5,97-7,06% річних та строком погашення у січні - червні 2019 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за АС, включали середньострокові валютні державні облігації деноміновані у доларах США балансовою вартістю 9 659 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 3,89-5,48% річних та строками погашення у квітні - жовтні 2019 року. Станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери за АС, включали середньострокові валютні державні облігації деноміновані у євро балансовою вартістю 4 007 мільйонів гривень з ефективною ставкою відсотка 3,99-4,22% річних та строками погашення у червні - листопаді 2019 року» [4, 53, 58].

Відповідно до фінансової звітності АТ КБ «Приватбанк», «станом на 31 грудня 2018 року інвестиційні цінні папери включали облігації Державної іпотечної установи за СВІСД, з ефективною ставкою відсотка 18,89% та строком погашення у грудні 2019 року та облігації Державної іпотечної установи за АС, з ефективною ставкою відсотка 18,95% та строком погашення у період з грудня 2020 року по грудень 2023 року, балансовою вартістю 93 мільйони гривень та 872 мільйона гривень, відповідно. Станом на 31 грудня 2017 року довгострокові державні облігації із вбудованим опціоном балансовою вартістю 47 444 мільйона гривень з ефективною ставкою відсотка 9,33-10,24% та строками погашення у період з вересня 2028 року по жовтень 2031 року обліковувалися як наявні для продажу. Станом на 31 грудня 2017 року довгострокові державні облігації із вбудованим опціоном балансовою вартістю 7 604 мільйона гривень з

ефективною ставкою відсотка 9,33-10,24% та строками погашення у період з січня 2031 року по січень 2032 року обліковувалися як утримувані до погашення» [4, 53,58].

Фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» свідчить про те, що «довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном відповідно до умов випуску передбачають індексацію номінальної вартості за строками погашення відповідно до змін середньозваженого обмінного курсу гривні до долара США на міжбанківському ринку за місяць, що передує випуску, до курсу за місяць до дати погашення. Купонний дохід не підлягає індексації. Вбудований опціон обліковується разом з основним інструментом. На 31 грудня 2021 року довгострокові облігації випущені Державною іпотечною установою за АС у сумі 283 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: у сумі 282 мільйонів гривень), класифікувалися як знецінені фінансові активи (31 грудня 2020 року: знецінені фінансові активи). Усі інші інвестиційні цінні папери за СВІСД та за АС класифікувались як фінансові активи з оцінкою очікуваних кредитних збитків в межах 12 місяців станом на 31 грудня 2021 та 2020 років. На 31 грудня 2021 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСД справедливою вартістю 17 350 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: 17 880 мільйонів гривень) було надано в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку. Довгострокові державні боргові цінні папери за СВПЗ були надані в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку у сумі 2 504 мільйонів гривень (31 грудня 2020 року: відсутні)» [4,53,73].

Ознайомившись та опрацювавши фінансовий звіт АТ КБ «Приватбанк» виявлено, що станом «на 31 грудня 2022 року довгострокові облігації випущені Державною іпотечною установою за АС у сумі 303 мільйонів гривень (на 31 грудня 2021 року: у сумі 283 мільйонів гривень), класифікувалися як знецінені фінансові активи (на 31 грудня 2021 року: знецінені фінансові активи). Усі інші інвестиційні цінні папери за СВІСД класифікувались наступним чином станом на 31 грудня 2022 року:

- цінні папери балансовою вартістю 89 626 мільйонів гривень, класифікувались як фінансові активи з оцінкою очікуваних кредитних збитків в

межах 12 місяців. Придбання таких цінних паперів Банком відбулося після впровадження воєнного стану в Україні та зниження суверенного рейтингу України;

- цінні папери балансовою вартістю 54293 мільйони гривень, класифікувались як фінансові активи з оцінкою кредитних збитків в межах строку дії інструменту. Придбання таких цінних паперів Банком відбулося до впровадження воєнного стану в Україні та зниження суверенного рейтингу України, тобто кредитний ризик за такими цінними паперами значно збільшився із дати первісного визнання.

З початку воєнного стану міжнародні рейтингові агентства суттєво знизили суверенний рейтинг України, що призвело до формування резервів по цінним паперам за СВІСД у сумі 3 453 мільйон гривень станом на 31 грудня 2022 року. На 31 грудня 2022 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСД балансовою вартістю 25 049 мільйонів гривень були надані в заставу за невикористаним кредитним лімітом відповідно до генерального договору кредитування із НБУ (на 31 грудня 2021 року: відсутні).

На 31 грудня 2022 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСД балансовою вартістю 226 мільйонів гривень були надані в заставу за програмою доступного іпотечного кредитування (на 31 грудня 2021 року: відсутні). На 31 грудня 2022 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСД балансовою вартістю 12 791 мільйон гривень (на 31 грудня 2021 року: 17 350 мільйонів гривень) було надано в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку.

На 31 грудня 2022 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВПЗ балансовою вартістю 2 648 мільйонів гривень були надані в заставу за договором відповідального зберігання готівки НБУ у касах Банку (на 31 грудня 2021 року: 2 504 мільйони гривень)» [4,36,58].

Використовуючи дані фінансової звітності АТ КБ «Приватбанк» за 2017-2021 роки проаналізуємо його інвестиційну діяльність (таблиця 2.4).

**Аналіз структури та динаміки інвестиційних цінних паперів АТ КБ
«Приватбанк» за 2018 -2022 роки, (млн. грн.)**

Показник	Станом на кінець звітного					Відхилення (±)		
	2018	2019	2020	2021	2022	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю, у т.ч:	79299	66602	119196	129074	95716	+52594	+9878	-33358
Довгострокові державні боргові цінні папери	52586	55639,1	53155	59388	46158	-2484,1	+6233	-13230
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	7588	2133	6810,2	23966,4	29859	+4677	+17156,2	+5892,6
Середньострокові державні боргові цінні папери	1821	585	20341	21084	28909,4	+19756	+742,6	+7825,4
Короткострокові держ. боргові цінні папери	12441	-	15088	17352	28094	+15088	+2264	+10842
Короткострокові валютні державні боргові цінні папери	4770	8245	5183	25183	21887	-3062	+19995	-3296
Довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою	872	930	282	283	303	-648	+1	+20

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [4,36,53,58].

Аналізуючи склад та динаміку інвестиційних цінних паперів за 2018 -2022 роки, можемо спостерігати збільшення обсягів інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю у 2020 році в порівнянні з попереднім 2019 роком з 66602

млн. грн. до 119196млн.грн. Також спостерігаємо їх збільшення і у 2021 році до 129074 млн. грн., у 2022 році спостерігаємо різке їх зменшення до 95716 млн. грн.

У 2022 році суттєво зменшився обсяг довгострокових державних боргових цінних паперів до 46158млн. грн., у 2021 році цей показник становив – 59388 млн. грн. Помітно зросли середньострокові валютні державні боргові цінні папери у 2022 році, і становили – 29859 млн. грн., у 2021 році цей показник становив - 23966,4млн. грн. Розглядаючи короткострокові державні боргові цінні папери, можемо побачити помітне їх зростання у 2021 році до 17352млн. грн., та до 28094млн. грн. Короткострокові валютні державні боргові цінні папери навпаки у 2022 році мають тенденцію до зниження і дорівнювали – 21887 мл. грн.

Недивлячись на загальні негативні зміни в країні спричинені відкритою військовою агресією та, як наслідком інфляційними знеціненнями, АТ КБ «Приватбанк» проводить активну інвестиційну політику, інвестування в цінні папери займає великий обсяг загальних активних операцій банку.

2.3. Аналіз інвестиційної діяльності банків України

Нинішній стан інвестиційної діяльності комерційних банків в Україні свідчить про низьку активність, через загальний низький рівень розвитку національної економіки та пригальмування розвитку банківської системи в цілому. Суттєвими причинами низької інвестиційної активності комерційних банків є значні ризики викликані загальним спадом вітчизняної економіки, невідповідністю темпів ресурсної бази термінам реалізації інвестиційних проектів та низький рівень державної підтримки інвестиційної діяльності.

Аналізуючи інвестиційну діяльність комерційних банків доцільно розглянути результати діяльності комерційних банків за 2018-2022 роки. У таблиці 2.7 розглянуто кількість комерційних банків в Україні та основні показники рентабельності

Кількість комерційних банків в Україні та основні показники рентабельності за 2018-2022 роки

Показник	Кількість комерційних банків в Україні станом на кінець звітного					Відхилення 2022/2021
	2018	2019	2020	2021	2022	
Кількість діючих банків, од.	82	77	75	74	71	-3
з них з іноземним капіталом, од.	38	37	35	33	33	0
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом, од.	17	18	23	23	23	0
Рентабельність активів, %	-1,9	1,7	4,4	2,5	4,1	1,6
Рентабельність капіталу, %	-15,9	10,7	34,2	19,9	35,2	15,3

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [32,52,69].

Аналізуючи таблицю 2.5. можна стверджувати, що стабільності роботи комерційних банків сприяла політика цих установ стосовно клієнтської бази, які зберегли ознаки функціонуючої діяльності. Це проявляється через пролонгацію наданих раніше пільг та безкоштовних сервісів з одночасним відновленням роботи відділень, навіть розширенням мережі та відкриттям нових точок надання банківських послуг. Збереглися існуючі тарифи, відсотки по депозитах, кредитні канікули, відбулась пролонгація дії карток термін яких пройшов. З початку війни лише три банки призупинили свою діяльність через різні причини.

Аналіз складу та динаміки інвестиційної діяльності комерційних банків в Україні можна побачити у таблиці 2.6., а динаміку боргових цінних паперів у таблиці 2.7.

Таблиця 2.6

Аналіз складу та динаміки цінних паперів в активах депозитних корпорацій у 2018 -2022 роках, млн. грн.

Показник	Станом на кінець звітного					Відхилення (±)		
	2018	2019	2020	2021	2022	2020 / 2019	2021/ 2020	2022 / 2021
Депозитні корпорації, всього	2210	2874	4022	3174	3417	+1148	-848	-57
Страхові компанії та пенсійні фонди	-	-	-	1	-	-	-1	-
Комерційні банки	2210	2874	4022	3175	3117	+1148	-848	-58

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [32,52,69].

Таблиця 2.7

Аналіз складу та динаміки боргових цінних паперів, випущених депозитними корпораціями (Крім НБУ) 2018 -2022 роках, млн. грн.

Показник	Станом на кінець звітного					Відхилення (±)		
	2018	2019	2020	2021	2022	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
Депозитні корпорації, всього	374	394	509	609	618	+115	+100	+18
Страхові компанії та пенсійні фонди	56	105	113	119	121	+8	+6	+2
Комерційні банки	318	289	396	490	510	+107	+94	+20

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [32,52,69].

Дані наведені у таблиці свідчать про зменшення питомої ваги цінних паперів в активах комерційних банків, це говорить про помірну та стриману інвестиційну політику, яку проводять комерційні банки під впливом несприятливих подій викликаних відкритою військовою агресією.

Дані таблиці свідчать про зростання обсягів боргових цінних паперів у 2022 році, які випустили комерційні банки, але у загальній структурі активів цей показник зменшується.

Ситуація на кредитно-інвестиційному інвестиційному ринку України суттєво змінилась із початком повномасштабної війни. На жаль комерційні банки суттєво постраждали, але вже у «ІІІ кварталі 2022 року банківський сектор поступово адаптувався до кризових умов. Банки підтримували роботу мережі та стрімко відновлювали діяльність відділень у звільнених регіонах. Ліквідність системи зростала завдяки подальшому припливу коштів клієнтів. Вперше з початку повномасштабної війни почали збільшуватися строкові вклади у гривні, а строкові вклади в іноземній валюті відновили зростання вперше з часів коронакризи. Чистий кредитний портфель загалом скорочувався, лише в державних банках обсяг корпоративних кредитів зріс за підтримки державних програм. Очікувано зросла частка непрацюючих кредитів, найпомітніше в роздрібному сегменті» [69].

Проведений аналіз показав, що «обсяг строкових коштів населення зріс вперше з початку війни. Червнєве підвищення облікової ставки НБУ стимулювало банки впродовж ІІІ кварталу піднімати ставки закладами як фізичних осіб, так і бізнесу. Разом із вартістю залучень йшли догори і ставки за кредитами. Обсяг гривневих коштів фізичних осіб збільшився на 2.7%, переважно за рахунок зростання залишків на рахунках у державних банках. Обсяг валютних роздрібних депозитів майже не змінився. Підвищення депозитних ставок сприяло відновленню приросту строкових коштів населення, їх обсяг зріс на 2.2% вперше з початку війни. Дозвіл НБУ купувати валюту для відкриття строкових валютних вкладів сприяв їх зростанню на 5.9% у доларовому еквіваленті. Кошти суб'єктів господарювання у гривні збільшилися за квартал на 3.7%, у валюті – зменшилися майже на 2% у доларовому еквіваленті. Кошти клієнтів домінують у зобов'язаннях банків, їхня частка становить 86.8%. Банківський сектор за ІІІ квартал отримав 12 млрд грн прибутку. Цей прибуток дав змогу компенсувати збитки першого півріччя, тож фінансовий результат за дев'ять місяців позитивний – 7.4 млрд грн. Причиною прибутковості стало збереження високої операційної ефективності. Процентні доходи банків надалі зростали, комісійні доходи поступово відновлюються, позитивні результати від переоцінок валюти та цінних паперів суттєво збільшили

сукупний фінансовий результат. Співвідношення операційних витрат і операційного доходу (CIR) у III кварталі становило 36.5% порівняно з 44.6% у відповідному періоді минулого року. Водночас фінустанови вимушені робити значні відрахування до резервів під збитки, спричинені війною. За III квартал відрахування в резерви під кредити становили 33.5 млрд грн, під цінні папери – 7.1 млрд грн. Визнання справжньої якості активів триватиме, тож резерви надалі зростатимуть. Національний банк спонукає банки до виваженого підходу до оцінки кредитного ризику, проведення раціональних реструктуризацій, належної оцінки вартості заставного майна. Наступного року буде проведено оцінку якості активів банків, яка надасть можливість переконатися в коректності підходів до оцінки кредитного ризику» [68, 69].

За даними Депозитарію НБУ, «упродовж 2023 року Уряд України залучив від розміщення ОВДП на аукціонах 401 785,1 млн грн, 3 688,3 млн дол. США та 735,8 млн євро. На погашення за внутрішніми борговими державними цінними паперами за цей період спрямовано 216 034,2 млн грн, 3 342,3 млн дол. США та 588,0 млн євро. Протягом 2023 року запозичення Міністерства фінансів на внутрішньому борговому ринку на 204 112,8 млн грн в еквіваленті перевищували виплати погашення за облігаціями внутрішньої державної позики, зокрема в грудні – на 39 131,9 млн грн в еквіваленті. Роловер вкладень у ОВДП за підсумками 2023 року становить 150% за номіналом у всіх валютах за поточним офіційним курсом. Загалом з початку повномасштабної війни до 31 грудня 2023 року урядом на первинних аукціонах було залучено 554 175,7 млн грн, 5 617,3 млн дол. США та 1 713,1 млн євро, а на погашення за ОВДП спрямовано 429 371,9 млн грн, 6 135,7 млн дол. США та 1 250,6 млн євро.

Зокрема, Національний банк України надав можливість банкам покривати до 50% від загального обсягу обов'язкових резервів за рахунок бенчмарк-ОВДП з визначеного НБУ переліку та поступово розширював відповідний перелік. Крім того, НБУ дав змогу нерезидентам переказувати за кордон кошти, отримані від сплати відсотків за ОВДП після 1 квітня 2023 року, а також встановив вимогу щодо мінімального безперервного строку володіння ОВДП до моменту отримання відсотків. Зі свого боку уряд пропонує ставки за ОВДП на ринковому

рівні. У грудні 2023 року максимальна дохідність ОВДП, що розміщуються на аукціонах, становила у гривні 18,60% річних, в доларах США – 4,66% річних, в євро – 3,20% річних. Активна робота внутрішнього боргового ринку є важливою для забезпечення макрофінансової стійкості. З одного боку, вона є запобіжником емісійного фінансування дефіциту бюджету, з іншого – важливим інструментом для поліпшення строковості коштів у банківській системі, мінімізації ризиків для валютного ринку та цінової стабільності. Спільне розуміння викликів, взаємодія, а також нова якісь діалогу фіскальної та монетарної влади сприяли тому, що внутрішній борговий ринок у 2023 році відновив свою функціональність і почав генерувати чисте фінансування» [68, 69].

Проведений нами аналіз демонструє, що «другим за обсягом є портфель військових облігацій у власності громадян та бізнесу України. На 1 січня 2024 року він становив:

- 42 588,8 млн грн або 28,4% від загального обсягу придбаних гривневих військових ОВДП (станом на 1 грудня 2023 року – 33 692,8 млн грн або 26,9%);
- 1 011,9 млн дол. США або 55,3% від загального обсягу військових ОВДП, номінованих у дол. США (на 1 грудня 2023 року – 1 022,0 млн дол. США або 60,3%);
- 102,8 млн євро або 17,4% від загального обсягу ОВДП, номінованих у євро (на 1 грудня 2023 року – 101,0 млн євро або 17,1%).

Загальний портфель військових облігацій у власності фізичних та юридичних осіб на 1 січня 2024 року становив 85,4 млрд грн в еквіваленті порівняно з 34,5 млрд грн в еквіваленті на 1 січня 2023 року – зростання майже у 2,5 рази. Обсяг військових облігацій внутрішньої державної позики у власності нерезидентів станом на 1 січня 2024 року становив 14 779,3 млн грн, 24,2 млн дол. США та 0,1 млн євро, збільшившись за рік більш ніж у 5,2 рази. Міністерство фінансів у грудні 2023 року здійснило погашення військових ОВДП на суму 167,0 млн. доларів США. Детальнішу статистику щодо військових облігацій розміщено за посиланням. Дані в таблиці наведені за номінально-амортизаційною вартістю» [68, 69].

Проведені нами дослідження демонструють, що банки є активними учасниками ринку цінних паперів та постійно нарощують свій портфель. У таблиці 2.8. можемо побачити, що частка ОВДП в портфелі цінних паперів є дуже високою, що є дуже загрозливо, адже інвестуючи в ОВДП, банки втрачають прибуток та кредитують економіку. Але високий рівень питомої ваги інвестицій банків у цінні папери, що рефінансуються Нацбанком, свідчить про якісний склад інвестиційного портфеля банків.

Таблиця 2.8

**Динаміка обсягів операцій банків України з цінними паперами
за 2020-2022 роки**

Показник	Станом на кінець звітного			Відхилення ($\pm$)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Портфель цінних паперів банків України, тисгрн	538943000	791345000	829887000	25240200	38542000
у т. ч. ОВДП, тисгрн	334283085	518604192	546066611	184321106	27462420
т.ч. що рефінансуються НБУ, тисгрн	518672660	750579402	817084259	231906742	66505857
Сукупні активи банків, тисгрн	1981594495	2205914934	2358324443	224320439	152409509
Коефіцієнт активності інвестиційної діяльності банків України, %	27,2	35,8	35,2	8,6	-0,6
Питома вага ОВДП у портфелі ЦП банків, %	62,1	65,5	65,8	3,4	0,3
Питома вага ОВДП у сукупних активах банків, %	16,8	23,5	23,1	6,7	-0,4
Питома вага ЦП, що рефінансуються НБУ у портфелі ЦП банків, %	96,2	94,8	98,5	-1,4	3,7

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [68,69].

Щоб підтвердити визначальну роль комерційних банків в процесі інвестування в ОВДП проструктуруємо обсяги інвестицій в ОВДП в розрізі груп окремих банків (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка та структура коштів інвестованих в ОВДП за 2019-2022 роки

Група банків	Станом на кінець звітний							
	2019		2020		2021		2022	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%
Банки з державною часткою	338775,2	90	285381,0	85	402388,7	78	369397,9	68
Банки іноземних банківських груп	18282,7	5	31446,5	9	56652,1	11	71291,1	13
Банки з приватним капіталом	19756,8	5	17455,6	5	59563,3	11	105377,6	19
Усього платоспроможних банків	376814,7	100	334283,1	100	518604,9	100	546966,6	100

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [68, 69].

З таблиці 2.7 можемо побачити, що найбільш активно інвестують в ОВДП банки з часткою державної власності, що зумовлено наслідками їх докапіталізації після кризи 2014-2017 років та консервативній погляді ризик-менеджменту державних банків, які вкладають кошти в малоризикові інструменти, але більш надійні. Крім того банки з державною власністю менше кредитують бізнес процеси та населення. Також, варто відмітити обмеженість приватних та іноземних банків в процесі вкладання вільних коштів в ОВДП, що пояснюється обмеженнями материнських структур щодо обсягів вкладень в цінні папери держав з низьким інвестиційним рейтингом.

Отже, діяльність банків на вітчизняному ринку державних боргових цінних паперів завжди займала вагоме місце та відігравала важливу роль у забезпеченні стабільності економіки країни загалом та фінансового сектора зокрема. Варто відмітити, що ОВДП, упродовж останніх років вони мали зростаючу динаміку. Вагомими перевагами зкупчення інвестиційних операцій банків на сегменті державних цінних паперів були фактична їх безризиковість та більш менш висока дохідність.

Відкрита військова агресія вносить значні корективи у функціонування ринку державних боргових цінних паперів, головною є заміна звичайних ОВДП на військові облігації, визначальною ознакою яких є цільовий характер випуску.

Наслідки інвестиційної діяльності банків на ринку ОВДП є неоднозначними. Так, це сприяє диверсифікації активів банківської системи, розвитку вітчизняного фондового ринку, нарощенню частки внутрішнього державного боргу і одночасно відповідному зниженню рівня залежності України від зовнішніх кредиторів, а також створює додаткове джерело системного ризику та відзиває банківські ресурси від кредитування економічного розвитку.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ

3.1. Шляхи удосконалення інвестиційної діяльності комерційних банків

Удосконалення кредитно-інвестиційної діяльності є важливим напрямком та функцією загального управління комерційними банками.

Посилення конкуренції на інвестиційних ринках пов'язано із змінами та вихідом банків на міжнародну арену, що підняло конкуренцію на міжнародний рівень; виникнення нових фінансових ринків, які змінили характер фінансування банків та компаній; розвиток інформаційних та комп'ютерних технологій та розширення доступу банків до них, що дало змогу швидше і якісніше надавати інвестиційні послуги, розширити можливості діяльності та вдосконалити процеси планування; перехід до методів диверсифікації продуктів та послуг, а отже, значне зростання пропозиції у банківському секторі; поява та активізація діяльності небанківських фінансово-кредитних установ – страхових компаній, пенсійних та інвестиційних фондів, довірчих товариств, які почали здійснювати операції, раніше властиві лише банкам, у тому числі й інвестиційні. Саме ці зміни й визначають важливість проблематики планування інвестиційної діяльності в банківських установах.

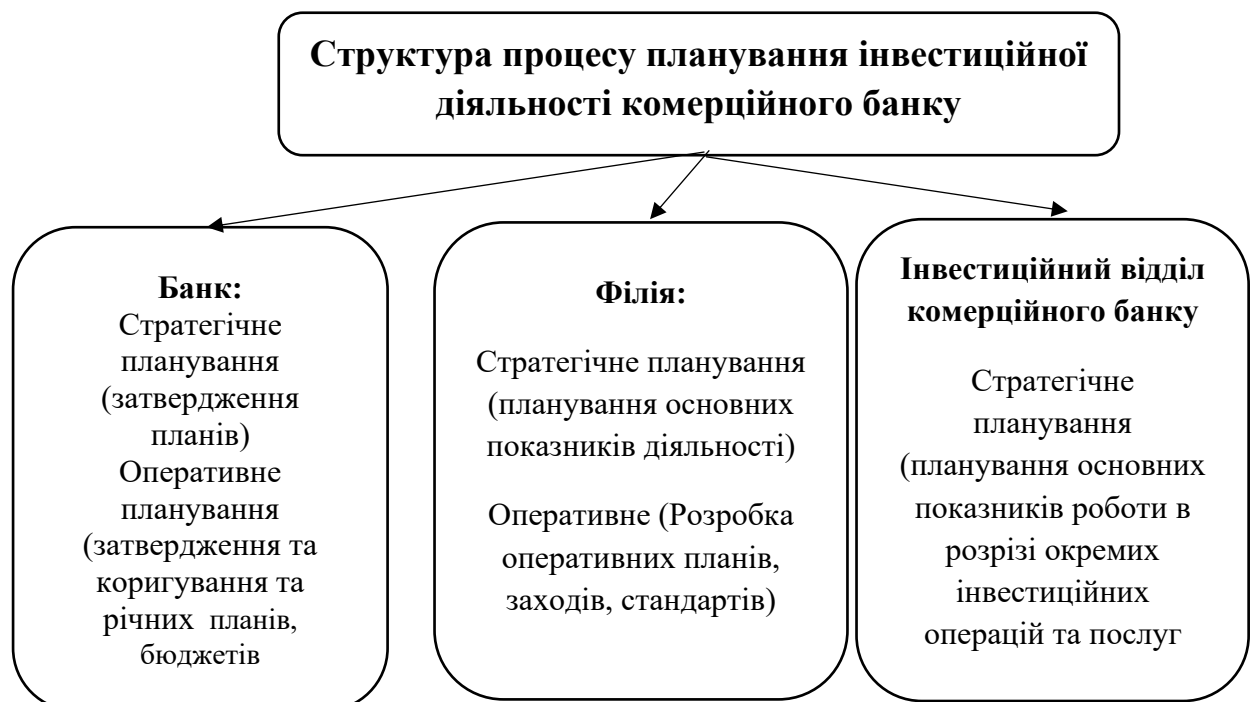
В умовах невизначеності та постійних змін максимально підходящим періодом планування є один рік. За умов швидких темпів змін зникає межа між тактичним та стратегічним плануванням. Тому річний план інвестиційної діяльності можна вважати як тактичним так і стратегічним, а сама система планування складається із двох рівнів – стратегічного (тактичного) та оперативного. Часто власники банківського бізнесу, керівники та топ-менеджери визначають, що планування інвестиційної діяльності недоцільне та некоректне, адже часовий лаг достовірного прогнозу є досить невизначеним. За цих тверджень не враховується, що за умов невизначеності суттєво зростає ймовірність настання негативних наслідків управлінських помилок, що в

призводить до зниження результативності банківської інвестиційної діяльності. Прийняття будь-якого тактичного рішення у банківській діяльності без планових показників робить його в практичному аспекті непослідовним та необґрунтованим.

Планування в діяльності комерційних банків повинно розглядатись в розрізі кожного організаційного та структурного рівня. При цьому доцільно виділити три рівня планування:

- планування на рівні окремої банківської установи;
 - планування на рівні підрозділів банку, безбалансових відділень, роздрібних точок продажу банківських послуг, філій);
 - планування на функціональному рівні (в розрізі інвестиційних відділів банківської установи).

Процес планування інвестиційної діяльності комерційного банку можна побачити на рисунку 3.1.

Джерело: складено автором з використанням [14, 66].

Рис. 3.1. Планування інвестиційної діяльності комерційного банку

Удосконалення процесу управління інвестиційної діяльності через процес планування присвячені праці О.О. Вон Романов Кріспін, який пропонує

структуру плану інвестиційного розвитку комерційного банку розглядати наступними етапами:

«Розділ 1. Огляд економічної ситуації у регіоні, в якому функціонує банк.

1.1. Становище банківської установи на ринку банківських послуг інвестиційного характеру.

1.2. Основні банки-конкуренти.

1.3. Інвестиційний клімат та перспективи розвитку регіону.

Розділ 2. Плановані показники формування інвестиційних ресурсів:

2.1. Планований обсяг та структура капіталу банку.

2.2. Планований обсяг та структура зобов'язань, які будуть розміщені в інвестиційні активи (кошти юридичних осіб, кошти фізичних осіб, цінні папери власного боргу, отримані міжбанківські кредити, кредити центрального банку, інші джерела).

2.3. Плановані показники стабільності інвестиційних ресурсів.

Розділ 3. Плановані показники клієнтської бази банку – корпоративні клієнти:

3.1. Основні напрями інвестиційної діяльності з корпоративними клієнтами.

3.2. Потреби корпоративних клієнтів в інвестиційних операціях та послугах банку.

3.3. Кількість та галузева структура корпоративних клієнтів.

3.4. Середні залишки коштів на рахунках корпоративних клієнтів.

Розділ 4. Плановані показники клієнтської бази банку – індивідуальні клієнти:

4.1. Основні напрями інвестиційної діяльності з індивідуальними клієнтами.

4.2. Потреби індивідуальних клієнтів в інвестиційних операціях та послугах банку.

4.3. Кількість індивідуальних клієнтів.

4.4. Середні залишки коштів на рахунках індивідуальних клієнтів.

Розділ 5. Операції банку з інвестування у цінні папери.

- 5.1. Обсяги і структура інвестицій у корпоративні цінні папери.
- 5.2. Обсяги і структура інвестицій у державні цінні папери.
- 5.3. Обсяги і структура інвестицій в асоційовані і дочірні компанії.
- 5.4. Планові показники дохідності інвестицій (банку загалом, філій, у розрізі окремих структурних підрозділів та фінансових інструментів).

Розділ 6. Плановані показники процентних, комісійних та інших доходів і витрат, які виникають в інвестиційній діяльності банку (банку загалом, філій, у розрізі окремих структурних підрозділів та фінансових інструментів).

Розділ 7. Заплановані нові напрямки інвестиційної діяльності банку, нові інвестиційні продукти, пропозиції, перспективні інвестиційні проекти» [14].

Дослідивши процес інвестиційного планування комерційного банку варто визначити, що основним тут є реальність та обґрунтованість планових показників. Розробляючи заходи інвестиційного планування комерційного банку варто визначати інвестиційний бюджет. Під інвестиційним бюджетом комерційного банку визначається план майбутніх інвестиційних операцій, виражений у кількісних показниках, коефіцієнтах та темпах приросту.

Завданнями інвестиційного бюджетування слід визначити:

- постійне здійснення періодичного планування інвестиційної діяльності;
- забезпечення заходів з координації та корекції планів у структурі банку (між головним банком, філіями та інвестиційними підрозділами);
- визначити кількісне обґрунтування інвестиційних планів;
- забезпечення заходів з постійного контролю за доходами та витратами банку, які виникають у процесі інвестиційної діяльності;
- забезпечення постійного контролю за результатами діяльності банку та для оцінки роботи окремих інвестиційних підрозділів і банку загалом;
- розробка мотиваційних заходів для персоналу банку з метою досягнення інвестиційних цілей банку.

Розроблення заходів інвестиційних бюджетів повинно забезпечити постійне планування інвестиційних операцій та послуг комерційних банків та визначити оптимальний шлях для досягнення поставлених цілей.

«У процесах планування інвестиційної діяльності важливим є вибір кількісних та якісних показників. Кількісна оцінка результатів інвестиційної діяльності банку передбачає оцінку обсягу залучення та розміщення інвестиційних ресурсів, а також надання різного роду інвестиційно- банківських послуг для клієнтів – фізичних та юридичних осіб. Якісна оцінка є результатом оцінювання стійкості установи банку до джерел інвестиційних ризиків та ефективність його інвестиційної діяльності. При цьому стратегічне планування має безпосередній вплив на управління інвестиційною діяльністю банку. Частково визначені стратегічні орієнтири проектуються на значення балансових показників, які характеризують інвестиційну діяльність банку для відповідного періоду. Іншим важливим напрямком дослідження стратегічного планування інвестиційної діяльності банку є вибір показників ефективності методик або моделей планування» [14].

У процесі управління інвестиційною діяльністю комерційних банків важливим є удосконалення методичного інструментарію до управління інвестиційним портфелем комерційного банку. Комплексний підхід методичного інструментарію удосконалення інвестиційним портфелем комерційного банку можна побачити на рисунку 3.2.

Вітчизняні комерційні банки, з метою управління інвестиційним портфелем комерційного банку розробляють стратегію, оформлюють її у Інвестиційній декларації банку, тобто внутрішньому нормативному документі, що відображає стратегічні плани на 3-5 років. У сучасному нестабільному середовищі стираються межі стратегічного та тактичного планування інвестиційної діяльності. Тому план на рік, може бути як стратегічним так і тактичним.

Джерело: складено автором з використанням [3,10, 72].

Рис. 3.2. Система управління інвестиційним портфелем комерційного банку

3.2. Напрямки оптимізації інвестиційної стратегії комерційних банків

Інвестиційна стратегія комерційного банку повинна сприяти акумуляції та перерозподілу інвестиційних ресурсів з метою задоволення потреб всіх секторів економіки. Погоджуючись із думкою провідних науковців, доповнюємо дану категорію наступним визначенням, що інвестиційна стратегія комерційного банку являє собою цілісний взаємопов'язаний структурований механізм послідовних заходів в умовах ресурсних обмежень, який спрямований на формування довгострокової ефективної інвестиційної діяльності банку, посилення та стабілізація конкурентної позиції банку на інвестиційному ринку з урахуванням зміни його кон'юнктури.

Розроблена комерційним банком інвестиційна стратегія повинна розкривати весь фінансово-економічний потенціал комерційного банку та включати складові, які представлені у таблиці 3.

Таблиця 3.1

Заходи інвестиційної стратегії комерційних банків

Заходи інвестиційної стратегії	Способи реалізації інвестиційної стратегії	Очікувані результати від реалізації заходів інвестиційної стратегії комерційного банку
Зростання обсягів доходів та прибутків банку	Покращення інвестиційної привабливості комерційного банку Реалізація новітніх інноваційних продуктів	Зростання та зміцнення інвестиційного потенціалу Зростає вартість банку на фондовому ринку
Зростання чисельного та якісного складу персоналу комерційного банку	Залучення нових креативних працівників Реалізація заходів щодо перепідготовки кадрів, проведення тренінгів, мастер-класів, навчань Своєчасне виявлення працівників не зацікавлених в розвитку банківських технологій, продуктів та схильних до шахрайства	Зростання можливостей більш якісного обслуговування клієнтів, залучення нових клієнтів Мінімізація втрат від непрофесіоналізму Мінімізація втрат від зловживань та шахрайства
Впровадження заходів інноваційного спрямування	Розробка та реалізація нових банківських продуктів, мобільних застосунків, платформ, майданчиків Інформаційне та цифрове оновлення банківських технологій	Зростання обсягів банківських операцій, банківських послуг Оптимізація інвестиційних потоків
Підвищення якості організаційно-управлінської діяльності	Реалізація раціональної системи організації інвестиційної діяльності комерційних банків	Зміцнення інвестиційного потенціалу комерційного банку

	Призначення на керівні посади прогресивних та креативних працівників Раціоналізація системи управління інвестиційною діяльністю комерційного банку через заходи прогнозування, аналізу, контролю	Реалізація нових програм та заходів інвестиційної діяльності
--	---	--

Джерело: складено автором з використанням [12, 21, 25].

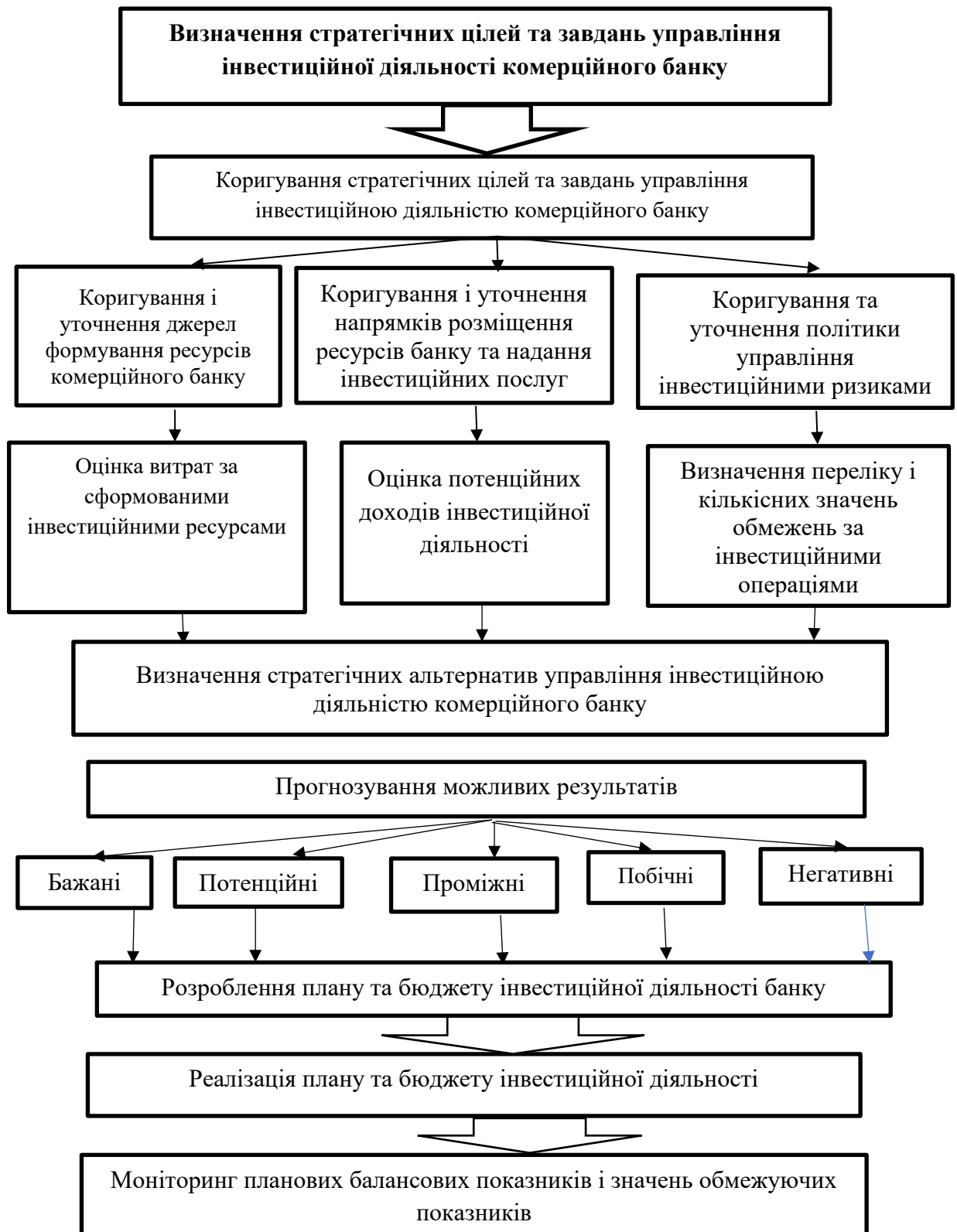

Рис. 3.3. Модель інвестиційної стратегії комерційного банку

Модель інвестиційної стратегії комерційного банку виконує наступні професійні завдання:

- повинна мати ієрархічний принцип побудови задля забезпечення процесів формування та використання інвестиційного потенціалу комерційного банку;

- включати функціональну складову через відповідні принципи та функції притаманні інвестиційній діяльності;

- включати форми, методи та інструменти, які формують та сприяють раціональному використанню інвестиційного потенціалу банку;

- включати мету і завдання інвестиційної діяльності банку.

Отже, погоджуючись із думкою провідних науковців, доповнюємо дану категорію наступним визначенням, що інвестиційна стратегія комерційного банку являє собою цілісний взаємопов'язаний структурований механізм послідовних заходів в умовах ресурсних обмежень, який спрямований на формування довгострокової ефективної інвестиційної діяльності банку, посилення та стабілізація конкурентної позиції банку на інвестиційному ринку з урахуванням зміни його кон'юнктури.

ВИСНОВКИ

В ході дослідження було виявлено, що інвестиційна діяльність відіграє важливу роль для банку та економіки країни в цілому. Саме інвестиції банку є запорукою успіху та розвитку кожного банку. Поняття банківських інвестицій визначається як вкладення коштів комерційних банків у рухоме та нерухоме майно, інтелектуальні цінності та цінні папери з метою одержання прибутку або отримання певної іншої вигоди. Тобто, для забезпечення ефективного функціонування та збільшення доходів банкам необхідно здійснювати інвестиційну діяльність. Окрім цього, було з'ясовано, що інвестиційна діяльність банку здійснюється за допомогою обраної ним інвестиційної політики.

Проаналізувавши наукову економічну літературу було визначено, що на сьогодні існують різноманітні види банківських інвестицій. Основний поділ банківських інвестицій відбувається залежно від об'єкта інвестування, характеру участі в інвестиційній діяльності, періоду інвестування, джерел фінансування тощо. Важливо зазначити, що класифікації банківських інвестицій не є постійними, оскільки вони можуть змінюватися та доповнюватися. Однак, в основному існують дві основні форми банківських інвестицій – фінансові та реальні.

Аналітичну частину кваліфікаційної роботи виконано на матеріалах АТ КБ «Приватбанк». В результаті проведеного дослідження нами виявлено, що «у 2022 році, незважаючи на воєнний стан, продовжувалось вдосконалення організаційної структури банку згідно з затвердженою Стратегією розвитку банку: відбулися зміни в регіональній мережі (продовжено переведення балансів і клієнтів філій на баланс Головного офісу Банку); відбулися зміни в структурі Головного офісу (створені нові посади Членів Правління Банку, створено ряд нових підрозділів, змінені внутрішні структури та підпорядкованість окремих підрозділів). Банк приділяє значну увагу сфері досліджень і розробок, стимулюючи розвиток інновацій в організації. Зусилля Банку в цій сфері під час повномасштабного вторгнення були спрямовані на створення нових продуктів та сервісів для клієнтів, які відповідають умовам військового часу. Крім того, Банк

приймав активну участь у формуванні законодавчого поля, щодо захисту прав позичальників, які втратили майно через повномасштабну військову агресію» [4, 36, 53].

Аналіз процентних витрат, свідчить про більш збалансовану та виважену політику управління витратами, яку проводить АТ КБ «Приватбанк». Дослідження показали, що у 2020 році процентні витрати АТ КБ «Приватбанк» дорівнювали – 11961 млн. грн., у 2021 році дорівнювали – 653млн. грн., а у 2022 році дорівнювали – 3768 млн. грн. Зниження процентних витрат АТ КБ «Приватбанк» свідчить про виявлені ознаки послаблення інфляційних ризиків, що є позитивною тенденцією.

Аналіз прибутку АТ КБ «Приватбанк» наочно демонструє, що за 2018 - 2022 роки бачимо позитивну тенденцію до його збільшення. Так за 2019 рік прибуток АТ КБ «Приватбанк» складав – 32609млн.грн., за 2021 рік – 35050 млн. грн., а у 2022 році – 32945млн.грн. негативною тенденцією є у 2022 році зменшення прибутку на 215 млн. грн., що пояснюється загальним зниженням результативності банківської діяльності через військові події та спричинену ними інфляцію та зниження ділової активності.

Проведений нами аналіз грошових коштів та їх еквівалентів за 2018-2022 роки показав, що внаслідок воєнних дій та окупації значної території України доступ до низки відділень Банку, банкоматів та терміналів недоступний. Банком постійно проводився аналіз та динаміка реальних втрат, в результаті чого були сформовані резерви під залишки готівкових коштів у відділеннях, банкоматах та терміналах у сумі 453 мільйони гривень.

Розраховані нами коефіцієнти ліквідності за досліджуваний період знаходиться на достатньому рівні понад 100%, в межах нормативного значення, що є дуже позитивним результатом. Розрахований коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів до робочих активів показав, що лише у 2019, 2020, 2021 та 2022 роках цей показник суттєво збільшився, що є позитивним показником.

Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів, який був нами розрахований за 2018-2022 роки знаходиться у допустимих межах, у 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшився на 3,47%,

а у 2022 році в порівнянні із 2021 роком зріс до 78,77%, що теж знаходиться в оптимальних межах.

Вагомим показником є коефіцієнт генеральної ліквідності, який за період з 2018 року до 2021 рік знаходився в межах допустимості, і за 2021 рік в порівнянні з 2020 роком збільшився на 2,02%. Що теж є позитивним свідченням.

Аналізуючи суму залишку на рахунку в НБУ, можемо також спостерігати позитивну тенденцію на протязі всього періоду. Так, у 2020 році він складав 5957 млн. грн., а у 2022 році складав – 11456 млн. грн.

АТ КБ «Приватбанк» працює в складних конкурентних умовах. Посилення конкуренції на інвестиційних ринках пов'язано із змінами та вихідом банків на міжнародну арену, що підняло конкуренцію на міжнародний рівень; виникнення нових фінансових ринків, які змінили характер фінансування банків та компаній; розвиток інформаційних та комп'ютерних технологій та розширення доступу банків до них, що дало змогу швидше і якісніше надавати інвестиційні послуги, розширити можливості діяльності та вдосконалити процеси планування; перехід до методів диверсифікації продуктів та послуг, а отже, значне зростання пропозиції у банківському секторі.

В здійсненні інвестиційних операцій комерційними банками важливим є планування. В умовах невизначеності та постійних змін максимально підходящим періодом планування є один рік. За умов швидких темпів змін зникає межа між тактичним та стратегічним плануванням. Тому річний план інвестиційної діяльності можна вважати як тактичним так і стратегічним, а сама система планування складається із двох рівнів – стратегічного (тактичного) та оперативного. Часто власники банківського бізнесу, керівники та топ-менеджери визначають, що планування інвестиційної діяльності недоцільне та некоректне, адже часовий лаг достовірного прогнозу є досить невизначеним. За цих тверджень не враховується, що за умов невизначеності суттєво зростає ймовірність настання негативних наслідків управлінських помилок, що в призводить до зниження результативності банківської інвестиційної діяльності. Прийняття будь-якого тактичного рішення у банківській діяльності без планових

показників робить його в практичному аспекті непослідовним та необґрунтованим.

Планування в діяльності комерційних банків повинно розглядатись в розрізі кожного організаційного та структурного рівня. При цьому доцільно виділити три рівня планування:

- планування на рівні окремої банківської установи;
 - планування на рівні підрозділів банку, безбалансових відділень, роздрібних точок продажу банківських послуг, філій);
 - планування на функціональному рівні (в розрізі інвестиційних відділів банківської установи).

В процесі дослідження нами виявлено, що в результаті інвестиційної діяльності банку формується його інвестиційний портфель. Нами було з'ясовано, що інвестиційний портфель банку – це діяльність, що пов'язана з інвестування коштів банку на визначений термін в такі активи як цінні папери, нерухомість та інші, ринкова вартість яких може зростати та приносити власнику дохід у вигляді процентів, дивідендів тощо.

До основних інструментів управління та регулювання інвестиційної діяльності банку, насамперед, відносять нормативну та законодавчу базу. Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності банків здійснюється за допомогою прийняття законів Верховною Радою, нормативний актів Кабінету Міністрів України, видання указів Президента, нормативних актів НБУ та Державної комісії з цінних паперів на фондовому ринку. Виконання головної мети нормативно-правової бази в системі регулювання банківської інвестиційної діяльності реалізується через виконання наступних цілей: забезпечення сталого розвитку банківської системи; обмеження монопольного контролю на ринку фінансових ресурсів; забезпечення конкурентоспроможності банків; активне стимулювання банківської інвестиційної діяльності. Тобто, основним завданням розвитку нормативно-правової бази є пристосування та вдосконалення умов інвестиційної діяльності банків до умов економічного розвитку.

Важливим аспектом дослідження був аналіз впливу інвестиційної діяльності банку на його фінансовий результат. Нами було з'ясовано, що

фінансовий результат банку напряму залежить від його доходів, які в свою чергу залежать від обсягу наданих кредитів, інвестицій банку, структури його активів та розміру відсоткової ставки. Проаналізувавши показники фінансового результату комерційних банків, було виявлено, що протягом останніх років спостерігається позитивна тенденція до зростання прибутковості банків. Окрім, цього було визначено, що прибутковість та ефективність функціонування банків залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів. Однак, основна мета дослідження даного аспекту роботи – це аналіз внутрішніх факторів впливу, а саме його інвестиційної діяльності.

За даними Депозитарію НБУ, «упродовж 2023 року Уряд України залучив від розміщення ОВДП на аукціонах 401 785,1 млн грн, 3 688,3 млн дол. США та 735,8 млн євро. На погашення за внутрішніми борговими державними цінними паперами за цей період спрямовано 216 034,2 млн грн, 3 342,3 млн дол. США та 588,0 млн євро. Протягом 2023 року запозичення Міністерства фінансів на внутрішньому борговому ринку на 204 112,8 млн грн в еквіваленті перевищували виплати погашення за облігаціями внутрішньої державної позики, зокрема в грудні – на 39 131,9 млн грн в еквіваленті. Роловер вкладень у ОВДП за підсумками 2023 року становить 150% за номіналом у всіх валютах за поточним офіційним курсом. Загалом з початку повномасштабної війни до 31 грудня 2023 року урядом на первинних аукціонах було залучено 554 175,7 млн грн, 5 617,3 млн дол. США та 1 713,1 млн євро, а на погашення за ОВДП спрямовано 429 371,9 млн грн, 6 135,7 млн дол. США та 1 250,6 млн євро» [68, 69].

В результаті дослідження виявлено, що модель інвестиційної стратегії комерційного банку виконує наступні професійні завдання:

- повинна мати ієрархічний принцип побудови задля забезпечення процесів формування та використання інвестиційного потенціалу комерційного банку;
- включати функціональну складову через відповідні принципи та функції притаманні інвестиційній діяльності;
- включати форми, методи та інструменти, які формують та сприяють раціональному використанню інвестиційного потенціалу банку;

- включати мету і завдання інвестиційної діяльності банку.

Отже, погоджуючись із думкою провідних науковців, доповнюємо дану категорію наступним визначенням, що інвестиційна стратегія комерційного банку являє собою цілісний взаємопов'язаний структурований механізм послідовних заходів в умовах ресурсних обмежень, який спрямований на формування довгострокової ефективної інвестиційної діяльності банку, посилення та стабілізація конкурентної позиції банку на інвестиційному ринку з урахуванням зміни його кон'юнктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активи банків України за 2022 року. URL: https://bankchart.com.ua/spravochniki/rejtingi_bankov/6/2022/2 (дата звернення: 25.11.2023).
2. Алескерова Ю.В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 18. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/14423.pdf>
3. Андрейків Т.Я., Сенищ П.М., Сивуляк М.М. Суть та значення фінансових ресурсів банку в забезпеченні його стабільності. м. Львів. 2017. С.64-70. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/14.pdf
4. АТ КБ «ПриватБанк» найбільший за розмірами активів український банк і лідер роздрібного банківського ринку України. URL: <https://thepage.ua/ua/dossier/privatbank> (дата звернення: 10.11.2023)
5. Балянт Г., Прийдун Л. Нормативно-правова основа функціонування банківських установ і напрямки її вдосконалення. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26549/1/%D0%91%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D1%82%20%D0%93..pdf>
6. Бліхар М.М. Специфіка податково-інвестиційних правовідносин. *Адміністративне та інформаційне право*. 2019. С.130-137. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/nov/19967/blihar.pdf>
7. Брежнєва – Єрмоленко О.В., Золотарьова О.В., Москаленко К.О. Детермінанти інвестиційної діяльності комерційних банків. *Економіка та суспільство*. Мукачівський державний університет. 2018. Випуск №19. С. 948-954.
8. Вакалюк В.А. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка та управління національним господарством*. 2017. Випуск 16. С.122-126. URL: http://global-national.in.ua/archive/16-2017/16_2017.pdf#page=122
9. Вакулич Марія М.М., Котлярова Х.М. Оцінка ефективності організації обліку, аналізу та контролю активних операцій АТ КБ “Приватбанк”. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Випуск 25. С. 203-207.

10. Василенко Д.В. Особливості здійснення банківської інвестиційної діяльності в Україні. Київ, 2008. URL <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/1113/1/37.pdf> (дата звернення: 23.11.2023)

11. Василишен Ю.В. Нагорна О.В. Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності. *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"*: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019. № 975. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2189> (дата звернення: 3.11.2023)

12. Васюренко О.В. Банківський менеджмент : навч. посібн. Київ: Вид. центр «Академія», 2001. 320 с.

13. Вовчак О. Д. Розвиток стратегічного управління та його особливості в банках з іноземним капіталом. Технологический аудит и резервы производства. 2016. № 4(5). С. 36–41

14. Вон О., Романов К. Вдосконалення процесів планування інвестиційної діяльності банку. Регіональна економіка, 2009, №2. С. 126-132.

15. Гаврилів Ю.Т. Проблеми банківської інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів України. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/232.pdf> (дата звернення: 30.11.2023)

16. Городніченко Ю., Кучеренко М. Сучасний стан та шляхи покращення ефективності інвестиційної діяльності комерційних банків. Економічний вісник університету. Вип. № 52. С. 147-155.

17. Демчишина М.О. Інвестиційна політика України: особливості та недоліки. 2018. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18048/Demchyshyna_Investytsiina_polityka_Ukrainy_osoblyvosti_ta_nedoliky.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 27.11.2023)

18. Демчук Н.І., Довгаль О.В., Владика Ю.П. Банківські операції: навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2017. С.5-461. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/bankivski-operacii.pdf>

19. Должанський І., Загорна Т, Удалих О. Управління потенціалом підприємства. Київ: Центр навч. літ-ри, 2006. С. 362

20. Долінський Л.Б. Проблемні питання кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики*: матеріали восьмої міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 13-14 вересня 2019 р. С.267-268.

21. Єпіфанова І. Ю. Підвищення якості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини. *Економічний простір*. 2009. № 23/2. С. 287–288.

22. Жердецька Л.В. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності банків України на фондовому ринку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. С.11-17.

23. Загородній А. Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ: Знання, 2007. – 1072 с

24. Заєць Є.Р. Удосконалення державного регулювання та стимулювання інвестиційної діяльності банків України: матеріали інт-т. конф., м.Тернопіль, 2018. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2372/> (дата звернення: 29.11.2023)

25. Замковий О.І. Управління інвестиційним портфелем. Фінанси, банківська справа та страхування: м-во освіти і науки України. Дніпро: НТУ «ДП». 2019. С.5-12.

26. Житар М., Зелінська В. Аналіз сучасного стану формування інвестиційного портфеля банків України та управління ними: проблемні аспекти. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип.28. Ч.2. 2018, С. 54-57.

27. Інфляційний звіт НБУ. Січень 2023 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=6

28. Казак О.О., Чистякова Д.С. Управління ризиками інвестиційної діяльності банків України в умовах розвитку інформаційної економіки. *Ефективна економіка*. 2021. №3. URL: http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/10236/1/cesd.org_%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%B8%D0%B9_2021%20%282%29.pdf

29. Кайдаш О.В. Сутність категорії “інвестиції”. *Економічна теорія та історія економічної думки*. 2019. Випуск 2.С. 3-9. (дата звернення: 12.11.2023)
30. Капран В. І., Кривченко М. С., Коваленко О. К., Омельченко С. І. Банківські операції: навчальний посібник. Київ, 2006. 208 с.
31. Кредитування економіки під час війни як двигун для повоєнної відбудови. 08.04.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dla-povoennoi-vidbudovi.html>
32. Кількість комерційних банків в Україні з 2021 по 2022 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення: 30.11.2023)
33. Кльоба Л.Г. Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів. *Економіка та держава*. 2016. № 6. С. 20-24.
34. Кльоба Л.Г. Фінансова безпека та ризики банківської інвестиційної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 12. С.6-12.
35. Кондрашова М. В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону. *Держава та регіони* (Серія: Державне управління). 2008. №2. С. 118-121.
36. Корпоративне управління АТ КБ «ПриватБанку». URL: <https://privatbank.ua/about/management/corp> (дата звернення: 15.11.2023)
37. Костюк В.А. Денисенко С.Р. Управління портфелем цінних паперів банку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2017. Випуск 12. С.145-149.
38. Кухта П. Тракткування поняття «інвестиції»: класичний і сучасний підходи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2016. С.29-33. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/121_8.pdf
39. Лебедка В.С., Кисільова І.Ю. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 6. С. 559-563.
40. Левченко Л. В., Турчанінова Д.С. Дієва державна інвестиційна політика як засіб активізації інвестиційної діяльності в Україні. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2011. № 37. С. 94–99.

41. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. Київ : «Центр навчальної літератури» (Видання друге, доповнене та перероблене). 2004. 376 с.
42. Марцинкевич В. А. Щодо правової природи пасивних доходів. *Економічна безпека держави: теорія і практика*. 2021. С.163-169. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/2/29.pdf>
43. Методологічні основи інвестиційної діяльності. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/9512/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 17.11.2023)
44. Мещеряков А. А., Лисяк Л. В. Фінансовий менеджмент у банках: навчальний посібник. Київ, 2006. 208 с.
45. Мельников А. Е. Теоретичні аспекти банківської інвестиційної діяльності: збірник наукових праць. №2(29). 2011. С. 110-116.
46. Мороз А. М. Банківська енциклопедія. Київ, 1993. 330 с.
47. Музхер Х.М.Марван. Проблеми та перспективи розвитку державної політики у сфері банківського проектного фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №23. С.151-156.
48. Новикова І. В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.
49. Огородник В. О. Особливості здійснення банківської інвестиційної діяльності в Україні. *Економічний простір*. 2020. №156. С.202-205. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32621/1/564-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-681-1-10-20200910.pdf>
50. Олійник Я. Економічна сутність інвестиційної діяльності в сучасних умовах господарювання. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю*. 2022. С.94-98
51. Онікієнко С.В. Інвестиційна діяльність банків в економічному аспекті. *Банківські технології*. 2016. С.12-18. (дата звернення: 4.11.2023)

52. Основні показники діяльності банків. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1> (дата звернення: 1.12.2023)

53. Офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк» URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 1.12.2023)

54. Пантелійчук В.В., Вергун А.М. Сутність інвестиційної діяльності банків. *Економічні науки*. 2017. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2017/12/Pantelijchuk-Vergun.pdf> (дата звернення: 1.11.2023)

55. Пересада А. А., Майорова Т. В. Інвестиційне кредитування: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 271 с.

56. Побоча К.П., Білюк В.А., Гарник М.О. Сучасні тенденції та проблеми банківського інвестування в Україні: *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. С.285-289. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/48.pdf

57. Побоча К.П. Податкове стимулювання банківського інвестування в Україні. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Випуск 36. С.99-102.

58. Приват24 для бізнесу АТ КБ «ПриватБанку» URL: <https://privatbank.ua/news/2022/5/23/1656> (дата звернення: 21.11.2023)

59. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі. Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2002. 313 с.

60. Присяжнюк Л. А. Особливості формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку банку. *Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України*: матер. X Всеукр. наук.-практ. конференції. 2019. С.153-154.

61. Про інвестиційну діяльність. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 31.10.2023)

62. Семенча І.Є., Ільченко Г.С. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків України: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет конф., м. Дніпро. 2022. С.70-72.

63. Сидоренко В. А. Кредитна політика як чинник підвищення конкурентних переваг національної економіки. Соціально-економічні проблеми

сучасного періоду України. *Фінансовий ринок України: стабілізація та євроінтеграція*. Львів, 2009. Вип. 2 (76). С. 45–50.

64. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система. Навчальний посібник. Львів: ЛНУім. І. Франка. 2020. 580с.

65. Слобода Л. Особливості інвестиційної політики банків України в посткризовий період. *Регіональна економіка*. 2012, №3, С. 140-149.

66. Смолінська С.Д., Самбірська О.Р. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Економіка*. 2019. С.1-5. (дата звернення: 03.12.22)

67. Соціальна позиція АТ КТ «Приватбанку». URL: <https://privatbank.ua/news/2020/8/3/1269> (дата звернення: 14.11.2022)

68. Статистика щодо продажу та погашення ОВДП. У 2023 році уряд залучив від продажу ОВДП на аукціонах 566 млрд грн в еквіваленті, а загалом упродовж воєнного стану – майже 818 млрд грн в еквіваленті. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/u-2023-rotsi-uryad-zaluchiv-vid-prodaju-ovdp-na-auktsionah-566-mlrd-grn-v-ekvivalenti-a-zagalom-uprodovj-voyennogo-stanu--mayje-818-mlrd-grn-v-ekvivalenti>

69. Сумарні активи українських комерційних банків з 2021 по 2022 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/active/> (дата звернення: 1.12.2022)

70. Терехов В.М. Інвестиційна діяльність банку. *Фінансово-кредитні системи: проблеми теорії і практики*: Всеукр. студ. наук. конф., Київ, 20 березня 2019 р. С.159-161.

71. Тищенко О.І., Тищенко В.В. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності банків. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2020. С.184-189. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2020/61_2020/33.pdf

72. Філіпчук І.М. Інвестиційна діяльність банків України. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Полтава, 24 жовтня 2019 р. С.441-443.

73. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанку» 2020 року. URL: <https://static.privatbank.ua/files/%D0%A0%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%>

[D0%B9+%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82+%D0%B7%D0%B0+2020+%D1%80.pdf](#) (дата звернення: 12.11.2022)

74. Фінансова система в умовах війни. Чи готові банки кредитувати? Бюджетна політика та макроекономіка - Монетарна політика та обмінний курс. URL: <https://case-ukraine.com.ua/publications/finansova-systema-ukrayiny-v-umoh-vijny-chy-gotovi-banky-kredytuvaty/>

75. Шевчук В.Я., Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. Київ. Генеза, 1997. 318с.

76. Шклярчук С.Г. Управління фінансовими ризиками. : навч. посіб. ДП «Вид. дім «Персонал». Київ, 2019. С.144-168. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/upr_fin_ryzik.pdf

77. Шльончак В. В. Напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків України. Бізнес-інфом. 2018. №5. С. 351-357.